LUND UNIVERSITY

Uppskattning, kritik och jämförelse. Projektet utifrån institutionspersonalens perspektiv

Basic, Goran

2009

Link to publication

Citation for published version (APA):
Basic, G. (2009). *Uppskattning, kritik och jämförelse. Projektet utifrån institutionspersonalens perspektiv*. (Research reports / Network for Research in Criminology and Deviant Behaviour at Lund University; Vol. 2009:3). [Publisher information missing].

Total number of authors:
1

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Uppskattning, kritik och jämförelse

Projektet utifrån institutionspersonalens perspektiv

Av Goran Basic

SAMMANFATTNING

Syftet med denna studie är att utifrån mitt empiriska material kartlägga och beskriva hur de anställda på de särskilda ungdomshemmen tolkar, definierar, och upplever ett behandlingsprojekt, som involverade olika myndigheter, benämnt *Motverka Våld och Gäng*. Dessutom uppmärksammas hur de anställda samordnarna uppfattades och kategoriserades.

I institutionspersonalens framställning är samordnarens roll tydlig på papperet. I direktiven från projektledningen framgår vad samordnarna bör göra (och inte göra) som att de ska tillämpa frågans makt och vara ett språkrör för eleven. I materialet för denna undersökning är dock otydlighet utgångspunkten. De institutionsanställda känner inte till eller är osäkra på samordnarens roll och projektets syfte. De ifrågasatte exempelvis projektets namn och menade att det inte inkluderade den problematik som många av ungdomarna som var knutna till projekt hade.

Samordnarens utformning av arbetet växer fram under projektets gång. Definitionerna och uppgifterna formuleras inte i projektets dokument eller av projektledningen utan är en produkt av samspelet med konkreta samordnare som då visar vad de gör och kan göra. Projektets praktiska betydelse skapas i själva den sociala processen. De involverade formulerar en tydligare samordnarroll när de talar om sina vardagliga erfarenheter. Genom dessa erfarenheter skapas en bild av en önskad respektive en oönskad samordnare. Den önskade samordnaren ger praktisk hjälp, är insatt, strukturerar möten och kan vinnas över i koalitioner. Den oönskade samordnaren är alltför engagerad, okunnig, forcerad, stresskapande, kontrollerande eller socialt klumpig.

Beskrivningen av samordnarrollen formas gärna av institutionspersonalen genom jämförelser där man balanserar mellan det positiva och negativa. I den tidsmässiga jämförelsen finner vi exempel från dåtid, nutid och framtid i utvärderingen av samordnarna. En negativ beskrivning av dåtiden neutraliseras ofta genom en positiv beskrivning av nutid och framtid. De olika beskrivningarna av samordnare jämförs och på så sätt återställs balansen i berättelsen.

Samordnaren beskrivs som en social skapelse och inte som en produkt av projektets idé. Idéen uppfattas som *diskursivt otydlig* (när den uppfattas som vagt formulerad) och *organisatoriskt otydlig* (när man undrar vem som gör vad i vårdkedjan). De institutionsanställda formulerar (”ritar upp”) en tydligare samordnarroll när de talar om sina ”vanliga” akuta problem, som exempelvis socialtjänstens tröghet.

Nyckelord: projekt, samordnare, behandlingsassistent, utredningssekreterare, avdelningsföreståndare, dokument, jämförelsen, kamp, koalition, triad, kamprekvisita, heliga objekt, vi/de, balansering.

FÖRFATTARENS FÖRORD

Föreliggande rapport är resultatet av ett utvärderingsprojekt som finansierats av Statens institutionsstyrelse under åren 2007 och 2008. Projektet har engagerat en lång rad personer i ungdomsvården som varit mycket hjälpsamma och tillmötesgående. Jag vill därför rikta ett stort tack till de medverkande ungdomarna, föräldrarna, MVG-samordnarna, samt anställda inom socialtjänsten och på de särskilda ungdomshemmen för att de ställt upp på ett förtroendefullt sätt.

Ett kollektiv tack vill jag rikta till medlemmarna i Kriminalvetenskapligt nätverk vid Sociologiska institutionen i Lunds som har diskuterat olika delar av mina manuskript. Jag vill också tacka Eva Andersson och Emir Mehmedović som hjälpt till med att finslipa språket i texten. Ett särskilt tack riktas till David Wästerfors och Malin Åkerström som verkat som pådrivande kraften. De har bistått med skarpögd läsning samt värdefulla och uppmuntrande synpunkter.

Lund i september 2009
Goran Basic

Innehållsförteckning

1. INLEDNING 9

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR 10

Metod *10*

Intervjuer 10

Observationen 12

DISPOSITION 13

2. SYNPUNKTER PÅ PROJEKTET 15

”DET ÄR BRA ATT DET FINNS NÅN SOM FÖLJER UPP” 15

UNGDOMAR SOM ”UTSATTA” FÖR OLIKA PROJEKT 16

”MISSVISANDE TITEL” 17

REFLEKTIONER KRING EKONOMISKA BEGRÄNSNINGAR 18

MVG-projektet - en ”jättegod” tanke men… *18*

Subventionen *19*

Vi är också i behov av MVG-resurser! *21*

3. SYNPUNKTER PÅ SAMORDNARNA 23

UPPSKATTANDE BESKRIVNINGAR AV SAMORDNARE 23

Att vara insatt *23*

Att strukturera möten *23*

Att ge praktisk hjälp *24*

Att kontrollera socialsekreterarna *27*

Om mötena utan elever *28*

Engagerad samordnare – en viss ambivalens *29*

KRITISKA BESKRIVNINGAR AV SAMORDNARE 30

”Jag var oförbered på MVG-samordnarens funktion och syftet” *30*

Om en ifrågasättande samordnare *32*

Beskrivningar av ett forcerat arbete *33*

Kamp om mötet, kamp om eleven *34*

Den skriftliga överenskommelsen *36*

Samordnaren som kontrollör – chef - behandlare *38*

BALANSERING I FRAMSTÄLLNINGEN – BESKRIVNINGARNAS NYANSERING 39

Den explicita jämförelsen..... *40*

Den implicita jämförelsen *41*

Den tidsmässiga jämförelsen *45*

4. SYNPUNKTER PÅ SOCIALSEKRETERARNA 47

”MOTSTÅNDET FINNS HOS SOCIALTJÄNSTEN” 47

UNGDOMARNA ”ÄR INTE DJUR, DE ÄR MÄNNISKOR SOM BEHÖVER HJÄLP” – BERÄTTELSEN OM EN ”TRÖG SOCIALTJÄNST” 49

BEGRÄNSAD SAMORDNARE: DÅLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ELEVEN..... 50

5. AVSLUTNING 53

SAMORDNARROLLEN OCH MENINGEN MED PROJEKTET 54

6. REFERENSER 57

INTERNET 58

1. INLEDNING

Statens institutionsstyrelse ansvarar för vård och behandling av ungdomar som utsätter sig själva för risken att skadas genom missbruk, kriminalitet, deltagande i kriminella gäng eller annat destruktivt beteende. Dom ansvarar för 31 särskilda ungdomshem med totalt 680 platser.[1] Platserna riktar sig till ungdomar som tvångsomhändertas enligt LVU, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, och till ungdomar som placeras frivilligt med stöd av Socialtjänstlagen (SoL)[2]. Vid de särskilda ungdomshemmen vårdas även ungdomar som av allmän domstol dömts till sluten ungdomsvård där vården sker enligt Lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU).[3]

En regeringssatsning på 230 Mkr medförde att Statens institutionsstyrelse fick i uppdrag att utveckla och pröva en förstärkt vårdkedja inom ungdomsvården. Utifrån uppdraget startades sommaren 2006 ett samarbetsprojekt mellan Statens institutionsstyrelse och 15 särskilt utsedda kommuner[4]. Projektet fick namnet *Motverka Våld och Gäng* och förkortas MVG.[5] Uppdragets genomförande skulle, enligt regeringsbeslutet, öka kvalitén på vården vid de särskilda ungdomshemmen samt de efterföljande insatserna i hemkommunerna[6]. Projektet avsåg ungdomar som vårdades enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och med stöd av Socialtjänstlagen (SoL).[7]

Projektet bestod av två huvuddelar: dels subventionerade Statens institutionsstyrelse vårdavgifterna för de ungdomar som blev placerade vid de särskilda ungdomshemmen med 40 procent[8], dels anställdes 24 samordnare[9] inom ramen för projektet. Samordnarnas uppgift var att utgöra ett stöd för den unge samt vara en länk mellan den unge, familjen, socialtjänsten och institutionen. Tanken var att en överenskommelse (en dokumenterad planering) skulle upprättas mellan den unge, föräldrarna, socialtjänsten och ungdomshemmet avseende vistelsen på det särskilda ungdomshemmet liksom för tiden i öppenvården, kontakten med skolan, fritidsaktiviteter, etc.[10]

---

[1] Siffrorna grundas på statistiken för år 2008.
[2] Exempelvis ungdomar med en utsatt situation i hemmet.
[3] www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=7133, 081201.
[4] De kommuner som omfattades av försöksverksamheten var: Huddinge, Botkyrka, Haninge, Stockholm, Södertälje, Göteborg, Malmö, Burlöv, Landskrona, Trelleborg, Bjuv, Helsingborg, Falun, Borlänge och Gävle.
[5] www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=6918, 081201.
[6] www.stat-inst.se/document/regeringsuppdraget.pdf, 081201.
[7] Behandlingen av ungdomarna inleddes med en vistelse på ett av Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem och efter denna institutionstid kunde ungdomen återvända till sin/sina föräldrar, en egen lägenhet eller placeras på en ny institution i privat regi, så kallade HVB-hem (Hem för vård eller boende).
[8] Från och med den 1 april 2008 justerades subventionen till 30% av den fakturerade dygnsavgiften. Enligt projektets centrala referensgrupp har subventionen legat på en nivå om närmare nio miljoner kronor per månad under hösten och vintern 2007/2008 vilket är drygt två miljoner högre än budgeterat. Under december 2008 höjdes den återigen till 40%.
[9] Den nya yrkeskategorin i ungdomsvårdkedjan som anställdes inom projektet kallades för MVG-samordnare eller Ungdomssamordnare. I början av projektet anställdes 16 samordnare, resterande tillkom under och efter våren 2008. Under projektets gång anställdes c:a 30 samordnare men antalet verksamma samordnare efter våren 2008 var för det mesta 24.
[10] http://www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=6918, 081201.

Föreliggande rapport har sin utgångspunkt i det empiriska material som samlats in genom kontakter med personer som arbetade på de särskilda ungdomshemmen mellan den 1 juni 2007 och den 1 mars 2008. Jag samtalade med de anställda på de särskilda ungdomshemmen om hur de såg på samordnarna och projektet, och analyserade sedan dessa muntligt förmedlade erfarenheter. Dessutom granskade jag mina fältanteckningar under ovan nämnda period.

Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att utifrån mitt empiriska material beskriva och kartlägga hur personer som arbetar på de särskilda ungdomshemmen upplever, tolkar, och definierar projektet i sin helhet. Särskild uppehöll sig de anställda i intervjuerna vid samordnarna, men tolkade och aktualiserade också hur andra aktörer i ungdomsvårdkedjan (socialsekreterare, ungdomar och föräldrar) uppfattade projektet.

Mina frågeställningar är:

1. Hur beskriver de anställda på de särskilda ungdomshemmen samordnarna och projektet?
2. Hur upplever personalen på de särskilda ungdomshemmen de andra aktörerna i vårdkedjan, som socialtjänstens anställda?

I denna undersökning uppmärksammar jag *vad* som sägs eller uttrycks icke-verbalt**,** *hur* detta uttrycks, *när* det uttrycks samt i *vilka situationer* som kategoriseringar synliggörs implicit eller explicit.

Metod

Denna studie grundar sig på ett material av kvalitativt[11] slag: i huvudsak inspelade samtalsintervjuer och fältobservationer. Nedan följer en redogörelse för hur jag samlat in materialet samt en beskrivning av det som jag uppmärksammat under fältarbetet.

Intervjuer

Kvalitativt orienterade intervjuer genomfördes med tjugotvå personer som arbetade på de särskilda ungdomshemmen och träffade samordnarna under sitt yrkesutövande. Intervjugruppen utgjordes av tolv behandlingsassistenter, sex utredningssekreterare och fyra avdelningsföreståndare, tretton av dem var män och nio kvinnor (alla var mellan 25 och 65 år gamla). Av de intervjuade var nitton

[11] Se t ex Silverman (1997).

etniska svenskar och tre hade en annan bakgrund[12]. Fördelningen mellan kön och etnicitet i grupperna var som följer:

Behandlingsassistenter: 10 män, 2 kvinnor, 2 med en annan bakgrund än svensk.
Utredningssekreterare: 0 män, 6 kvinnor, 0 med en annan bakgrund än svensk.
Avdelningsföreståndare: 3 män, 1 kvinna, 1 med en annan bakgrund än svensk.

Under 2007 intervjuade jag åtta behandlingsassistenter, fem utredningssekreterare och tre avdelningsföreståndare och under 2008 fyra behandlingsassistenter, en utredningssekreterare och en avdelningsföreståndare. En intervju genomfördes i grupp bestående av två utredningssekreterare. De övriga intervjuerna genomfördes enskilt.

Samtliga som tillfrågades var villiga att ställa upp för en intervju. Jag brukade ringa institutionscheferna med en förfrågan om han/hon kunde hjälpa mig att få möta institutionspersonal som under sitt yrkesutövande träffade MVG-samordnare. Jag bad institutionschefen att vidarebefordra informationen om syftet med studien till möjliga intervjupersoner och talade om att anonymitet garanterades liksom möjligheten att när som helst avbryta sin medverkan. Efter den inledande kontakten brukade institutionschefen kontrollera om det fanns någon som hade samarbete med samordnarna och utifrån detta fick jag kontakt med den aktuella avdelning där ungdomar och personal som träffade samordnarna fanns.

När jag sedan träffade institutionspersonalen personligen berättade jag åter om syftet, anonymiteten och att deltagandet var frivilligt liksom deras möjlighet att när som helst avbryta sin medverkan.[13]

Intervjuerna genomfördes från och med juni 2007 till och med februari 2008. Intervjuerna var mellan 20 och 60 minuter långa och de genomfördes på intervjupersonernas arbetsplatser, dvs. på de olika särskilda ungdomshemmen. Jag strävade efter att ge de intervjuade utrymme att ta upp närliggande ämnen som de själva fann relevanta samt att själva intervjun skulle utspelas i en samtalsorienterad stil där jag som intervjuare tog på mig rollen som samtalspartner. Gubrium och Holstein (1997) kallar detta för en *aktiv intervju* när intervjuaren tar på sig rollen som samtalspartner snarare än utfrågare.[14]

---

[12] Bakomliggande fakta, som kön och etnicitet hos de intervjuade, grundas på mina fältanteckningar före, under och efter intervjuerna. Jag nedtecknade information om intervjupersonernas utseende, deras berättelse, deras namn och deras uttal.

[13] Institutionspersonalen fick garantier för att jag i publikationer och presentationer av undersökningens resultat kommer att avlägsna namn liksom andra uppgifter som skulle kunna användas för att identifiera de berörda (detta gäller alla namn som nämns). Över huvud taget försökte jag i alla mina kontakter betona att studiens intresse rör erfarenheter och upplevelser avseende generella sociala fenomen som gör eller gjort sig gällande under projektets gång och att det därför inte fanns någon avsikt att dokumentera personuppgifter. Den konventionella synen på anonymitet upplevde jag som problematisk men även intressant. Varför? Å ena sidan är anonymiteten något grundläggande som en forskare lovar sina intervjupersoner, å andra sidan är fallbeskrivningar och personärenden ofta nödvändiga för att förstå och åskådliggöra det som sker på de särskilda ungdomshemmen. I min analys har jag förutom personers namn tagit bort eller förändrat andra identifikationsmoment så som färger, namn på länder, landsdelar, kommuner, veckodagar och stadsdelar.

[14] Gubrium och Holstein (1997), s. 123; Holstein och Gubrium (1997/1998), s. 113-129.

Diktafon användes vid alla intervjuer och de intervjuade tillfrågades först om de gick med på detta. Transkribering av inspelat material gjordes inte direkt efter intervjuernas slut utan några dagar efteråt, vilket minskade förutsättningarna för att dokumentera och kommentera detaljer. Denna negativa effekt försökte jag minska med hjälp av mina fältanteckningar i vilka jag beskrev kontexten där intervjuerna utspelades samt det väsentliga som jag antecknade under intervjuns gång.

Observationen

Under studiens insamlingsfas har jag vistats på många ställen och mött olika aktörer. Samordnarna har rest runt och följt efter ungdomarna som placerats på olika ställen, ibland en bra bit från hemkommunen. Jag har därmed också fått följa ungdomarna, samordnarna och de andra involverade i projektet. Mycket av tiden har jag fått tillbringa ute på ”fältet” som varit stort och brett, jag har alltså inte följt en och samma arbetsgrupp eller institution.[15]

För att genomföra studiens intervjuer besökte jag femton av de särskilda ungdomshemmen[16]. Tjugotre olika avdelningar besöktes, ibland flera avdelningar inom en och samma institution. Jag besökte behandlingsavdelningar vid femton tillfällen, utredningsavdelningar vid sju tillfällen och vid ett tillfälle var jag på en akutavdelning. Under 2007 besökte jag behandlingsavdelningar elva gånger, utredningsavdelningar fyra gånger och en akutavdelning en gång. Under 2008 besökte jag fyra behandlingsavdelningar och tre utredningsavdelningar.

Fältanteckningarna som använts i denna studie är skrivna i samband med besöken på de olika särskilda ungdomshemmen. Olika situationer som jag bevittnat har nedtecknats i fältanteckningar. Det kan röra sig om beskrivning av miljön på någon institution[17] eller kortare sammanträffanden före, under och efter intervjuerna. Fältobservationerna genomfördes från och med juni 2007 till och med februari månad 2008.

Iakttagelserna under fältobservationerna nedtecknades på papper och användes senare för att vidareutveckla respektive anteckning. Vanligtvis gjorde jag detta samma dag och med hjälp av det nedtecknade och mina minnesbilder från

---

[15] Under arbetet med att utvärdera MVG-projektet genomförde Goran Basic kvalitativt orienterade intervjuer med 108 personer samt observationer. Nedan följer en uppställning av de olika grupper som intervjuades:
Socialtjänsten: 22 personer.
Institutionspersonal: 22 personer.
MVG-projektets anställda (ledningen och samordnarna): 15 personer (tre MVG-samordnare intervjuades två gånger).
Ungdomar: 40 personer (tretton ungdomar intervjuades två gånger).
Föräldrar: 8 personer (fyra föräldrar intervjuades två gånger).
Personal HVB-hem: 1 person.

[16] Det handlar om 15 administrativa enheter, men rent geografisk besökte jag 18 institutioner placerade på olika orter.

[17] Se i Basic (2009b).

observationstillfället skrevs fältanteckningarna ner som en löpande text.[18] Under analysen kodades fältanteckningarna[19] för att skydda aktörernas identiteter.

Under min bearbetning av materialet gjorde jag en tematisering för att lättare definiera de kategoriseringar som skapas i den språkliga diskursen. Tematiseringen utgick från studiens syfte: att försöka beskriva och kartlägga hur personalen på de särskilda ungdomshemmen upplever, tolkar, och definierar projektet och samordnarna. De teman som jag lyfter fram i analysen är en abstrahering av de vanliga samtalsämnen som dök upp under intervjuerna. Samtal om aktörernas specifika förståelse av interaktionen analyserades och sattes i relation med den studerade kontexten.

Disposition

I rapportens *Inledning* presenteras studiens syfte och empiriska material. Under avsnittet *Synpunkter på projektet* skildras hur de anställda på de särskilda ungdomshemmen framställer projektet i relation till de andra aktörerna. Här diskuteras, bland annat, projektets titel och ekonomi. I kapitlet *Synpunkter på samordnarna* analyseras hur de intervjuade beskriver samordnarna. De formulerar såväl uppskattning och kritik i sina framställningar. Under avsnittet *Synpunkter på socialsekreterarna* formulerar de institutionsanställda sin kritik mot socialsekreterarna i relation till samordnarna och ungdomarna. Studien avrundas med kapitlet *Avslutning*. Här återvänder jag till mitt syfte och diskuterar mina resultat.

[18] Jfr. Emerson, Fretz, Shaw (1995), s. 17-65.
[19] Datum och månadsnamn togs bort och kodnummer (01-99) lades till. Året (07 eller 08) stämmer överens med den ursprungliga versionen.

2. SYNPUNKTER PÅ PROJEKTET

Undersökningar har visat att tiden på behandlingsinstitution ofta inte leder till bestående förbättringar eftersom återfallsfrekvensen är hög.[20] Efter tiden på ungdomshemmet återvänder ungdomarna ofta till en situation liknande den som var orsak till att man hamnat inom samhällets vård.[21] Denna bakgrund skisseras ofta både som en förklaring och som ett anammande av projektet bland de institutionsanställda.

”Det är bra att det finns nån som följer upp”

Några av de intervjuade uppmärksammade brister hos socialtjänsten innan projektet startades. Vårdinsatserna vid de särskilda ungdomshemmen framställdes ofta som lyckade i kontrast till misslyckandet med eftervården i hemkommunen. De fall där socialtjänsten utpekades som mindre kompetent, i hanteringen av vården som ungdomarna fått efter institutionsvistelsen, tycktes bidra till ett erkännande av projektets värde.

En utredningssekreterare talade exempelvis om projektet i positiva termer genom att hänvisa till sin tidigare arbetslivserfarenhet inom socialtjänsten och de brister som finns i eftervården (FA 0722). När jag frågar henne om projektet och om samordnarna beskriver hon idén med projektet så här:

> Jag tycker det är en jättebra idé därför att, som jag sa tidigare, så är det en helt okvalificerad gissning men det kändes som att tidigare var det så: från socialtjänsten fick man, aaa, ”vi skickar ungdomen runt på behandlingshem”, eee, ”och a där kan man göra en hel del”. Det kan man ju faktiskt göra men sen kom ju ungdomen tillbaka till sin vanliga miljö och hamnar i samma sorts liv som hon hade innan. Även som man tar till sig mycket från behandlingshemmet så är det ju lätt att man går tillbaka kanske till sina gamla kompisar, eee, allt vad det kan va, man kanske har nätverk kring sig som inte är så starka och det gör… då faller man igenom en gång till.

Målet för projektet som det formuleras i regeringsuppdraget är att de ungdomar som ingår i projektet ska uppnå positiva och bestående förändringar i sin livssituation samt att de ska bryta umgänget med kriminella kamrater. Vidare ska familjens och nätverkets möjligheter att fungera stärkas och det ska även ske en förbättring i den unges skolgång och/eller chanser till arbete. Slutligen ska projektet bidra till att skapa fungerande modeller för samarbete mellan Statens institutionsstyrelse och socialtjänsten.[22] Dessa målsättningar upplevdes som positiva av ovanstående utredningssekreterare och hon hänvisade till samordnarna:

---

[20] Sallnäs, Vinnerljung, Westermark, Kyhle (2004); Armelius, Bengtzon, Rydelius; Sarnecki, Söderholm (1996), s. 13; Arneng (2006), s. 3, 25.
[21] Sluten ungdomsvård – En uppföljning, (2002), s. 120.
[22] http://www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=6918, 081201.

Utredningssekreterare: Därför så tycker jag att det är bra att det finns nån som följer upp, som finns emellan institutionen och socialtjänsten och familjen, som håller ihop det här. Vad det är vi ska jobba med när ungen kommer hem så att man inte missar det och inte tappar bort det.
Goran: Mmm.
Utredningssekreterare: Så därför tror jag det är bra med MVG-samordnarna.
Goran: Mmm, och du… det som du säger, du går lite efter din arbetslivserfarenhet?
Utredningssekreterare: Mmm.
Goran: Inom socialtjänsten?
Utredningssekreterare: Aaa.
Goran: Du kände att det gick till så, ibland, innan?
Utredningssekreterare: Ja, ja ibland kan det bli så att man… ja, det finns inga stora behov när, när ungdomen kommer ut efter behandlingshemmet… så, det finns inget missbruk, det finns ingen kriminalitet eller nånting, ja, då har det visat sig att på soc har man inte lyckats jobba med det. Då tänker man att det här fungerar tills, ja, det kommer in anledningar och sånt.
Goran: Mmm.
Utredningssekreterare: Och då har vi inte koll på vad som egentligen händer.
Goran: Mmm.
Utredningssekreterare: Så därför är det bra att man gör ett eftervårdsarbete med ungdomarna så att man inte bara släpper ut dom som att de är får… färdigbehandlade.

Utredningssekreteraren beskriver en lyckad vårdinsats under ungdomarnas placering på det särskilda ungdomshemmet, (”det finns inget missbruk, det finns ingen kriminalitet”) men även det misslyckande som sker efter att ungdomarna återvänder till hemkommunen. Ungdomarna beskrevs som icke ”färdigbehandlade” efter institutionsvistelsen och det nödvändiga med ett bra ”eftervårdsarbete” aktualiseras. Olika anledningar till att ungdomarna får återfall, efter att de återvänt till hemkommunen, framställs av utredningssekreteraren som svåra att kontrollera och därför välkomnas projektet och samordnarna.

Ungdomar som ”utsatta” för olika projekt

Några av de anställda på de särskilda ungdomshemmen gör mig uppmärksam på att många projekt påbörjas och avslutas med de placerade ungdomarna. Ungdomarna beskrivs som *utsatta* för projekt. De placerade ungdomarna framställs som offer utsatta för många nya aktörer i vårdkedjan.

En behandlingsassistent, som jag träffade på en behandlingsavdelning, var inte så pratsam under intervjun. Hans beskrivningar är korta och han verkade vara trött

under intervjun, han berättade att samordnaren Patricia gör ett bra arbete men att det är ”överflödigt” men tanke på att behandlingsavdelningen redan arbetar enligt den modell som Patricia använder sig av. (FA 0713) I slutet av intervjun frågar jag: ”Har du någonting mer som du vill tillägga innan vi avslutar? Nånting som är värt att nämna men som vi missade?”. Behandlingsassistenten gör följande tillägg:

> Behandlingsassistent: Ja, det är ett projekt, det här, och jag blev lite granna tagen. Vad händer sen? Om det ska permanentas och utifrån den möjligheten, för de elever som var med 21 månader och sen efter det…
> Goran: Ja.
> Behandlingsassistent: Till vilken nytta? Men det är det lite grann med projekt, och många klienter har varit utsatta för det, rätt många projekt. Nu kommer nånting som kommer att bli väldigt bra och det blir inte för alltid. Sen försvinner de personerna, när pengarna tar slut, så det är en sån tanke som jag har haft i detta ärende (där samordnaren Patricia är inkopplad).

Placerade ungdomar framställs i uttalandet ovan som en utsatt kategori, de är utsatta för ”rätt många projekt” och därigenom utsatta för många nya personer som träder in och ut ur vårdkedjan. Denna beskrivning av ungdomarna som offer skapas genom den nya aktörens närvaro, eller rättare, när de försvinner från vårdkedjan. Behandlingsassistenten ovan berättar att med ett projekt och nya aktörer skapas förutsättningar för någonting ”väldigt bra” som vid projektets slut försvinner. Aktörerna som drabbas vid projektets upphörande är ungdomarna vilket den intervjuade behandlingsassistenten ogillar.

”Missvisande titel”

En del av de anställda på de särskilda ungdomshemmen uppvisade en osäkerhet i fråga om vad projektet handlar om. Denna osäkerhet i beskrivningen fanns kvar en lång tid efter projektets början. Jag finner den i observationer och intervjuer till början av år 2008. Kanske dröjde den kvar ännu längre? Fältanteckningen nedan ger en inblick i den osäkerheten.

> Vid min ankomst till behandlingsavdelningen möts jag av två behandlingsassistenter, en av dem är en vältränad man c:a två metar lång med tatueringar på armarna och den andre mannen är kraftigt byggd c:a 190 cm lång. Vi hälsar på varandra och under tiden vi väntar på avdelningsföreståndaren samtalar vi om MVG-projektet. Den kraftiga mannen är nyfiken och vill veta mer om MVG-projektets mål och MVG-samordnarnas arbetsuppgifter med anledning av att han ska träffa sin ”första samordnare nu på onsdag”. Han verkar vara ovetande om projektet och om det som samordnarna gör och han försöker få information om projektet och samordnarnas arbetssätt av mig. Jag har medvetet undvikit att ge honom information (jag bytte samtalsämne) för att eventuellt inte

> försvåra någonting för samordnaren Martin som ska besöka institutionen på onsdag. (FA 0731)

Samordnarna som besökte de särskilda ungdomshemmen brukade själva beskriva tanken bakom projektet och sitt arbetssätt. Beskrivningen förknippades ibland med projektets titel, ”Motverka våld och gäng” och därigenom med projektets mål, en kamp mot gäng och våld. En del samordnare tog å andra sidan avstånd från projektets titel och projektets mål när de beskrev det för institutionspersonalen. En behandlingsassistent berättade följande om vad projektet handlade om, utifrån den beskrivning av projektet han fått av samordnaren:

> Goran: Vad fick du veta om MVG-projektet av dom (samordnarna), vad berättade de om projektet och deras jobb?
> Behandlingsassistent: Det de berättade var… det de berättade för mig var för det första att titeln ”Mot våld och gäng”, att den är lite missledande, att det inte är riktigt det de håller på med, för väldigt få av våra killar är huvudproblematiken våld och gäng. Det finns helt klart men det är inte det som är huvudbetonat.
> Goran: Ok, (skratt).
> Behandlingsassistent: Men de tyckte det var missvisande, utan att det handlar mer om att de ska vara ett språkrör för eleven och vara till hjälp.

I behandlingsassistentens berättelse ovan kan vi å ena sidan se hur projektets titel och mål aktualiseras i beskrivningen: ”Mot våld och gäng” och å andra sidan kan hans uttalande även ses som en fingervisning till projektets verkliga målgrupp och syfte, i synnerhet avseende samordnarnas perspektiv. Beskrivningen tonar ned betydelsen av titelns målgrupp, dvs. de ungdomar som är gängmedlemmar och håller på med våld, för att lyfta fram samordnarens alternativa förklaring - att vara ”ett språkrör för eleven och vara till hjälp”.

Reflektioner kring ekonomiska begränsningar

MVG-projektet - en ”jättegod” tanke men…

De ekonomiska medlen framställdes som viktiga i diskussionerna med de anställda vid institutionerna vid våra allmänna samtal om ungdomsvården. Deras berättelser genomsyras av beskrivningar om hur kommunernas påfrestade ekonomiska situation styr vården och eftervården som ungdomarna får. En intervju med en behandlingsassistent ger exempel på en sådan framställning.

Behandlingsassistenten var positiv inställd till den enda samordnare som han träffat, samordnaren Patricia. Hans positiva argumentation för samordnarens roll är som han själv säger ”egoistisk”, detta på grund av att han ogärna är ordförande under mötet. Han är positiv till att någon annan kommer och håller i klubban under mötet så att ”han kan koncentrera sig på ungdomens behandling” under

mötet. Han berättar också att han ryktesvis fått höra negativ kritik om samordnarnas arbetssätt av andra anställda. (FA 0710) I slutet av intervjun anknyter behandlingsassistenten till tanken med projektet:

> Behandlingsassistent: Tanken är jättegod. Att det finns någon som, någon som hänger i när man (ungdomarna) flyttar från institutionerna. Det tycker jag är jättepositivt.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Och jag hoppas att det finns ekonomi hos kommunerna för att det ska bli bra för ungdomarna. Tyvärr, oavsett hur många vill väl, om det inte finns pengar så spelar det ingen roll.
> Goran: Visst, visst. Det blir tomma ord…
> Behandlingsassistent: Precis. Vi kan sitta och planera hur mycket vi vill.
> Goran: Ja, ja.
> Behandlingsassistent: Då spelar det ingen roll. För att om det inte finns pengar till insatserna så kvittar det.

Den bristande ekonomin sägs kunna sätta käppar i hjulen för socialtjänstens verksamhet och dess genomförande[23]. Detta perspektiv var framträdande under intervjuerna med de institutionsanställda.

Subventionen

Subventionen skulle ge kommunerna en ekonomisk reduktion av kostnaden för ungdomar placerade vid de särskilda ungdomshemmen, en rabatt på 40 procent[24]. Den besparing av kostnaden som gavs skulle ge en möjlighet att satsa mer på den eftervård som redan fanns i kommunen eller att bygga upp en helt ny eftervård. Det var just den form som efterlystes i citatet ovan. Berättelserna kring rabatten relaterade oftast till de tuffa ekonomiska förutsättningarna i kommunerna eller till ökande antal placerade ungdomarna efter projektets start.

Subventionen för kostnaden av vårdavgifterna, för de ungdomar som placerats på institutioner som ett led i projektet, nämndes av några av de anställda på de särskilda ungdomshemmen och den delen av projektet beskrevs med ett positivt tonläge.

En avdelningsföreståndare som jag träffade på en behandlingsavdelning hade klara synpunkter om MVG-projektet och om MVG-samordnarna. Han ansåg att idéen med projektet är bra och att en sådan insats behövs. De flesta samordnarna som han träffat är ”duktiga och pålästa” men på grund av att ett bra samarbete ”redan finns” mellan hans institution och olika socialtjänstkontor ”behövs de inte”. Han beskrev hur två av de tre samordnare som han träffat försökt vara ordförande på mötet men att han till slut fick ”ta över mötet” eftersom mötet

[23] Se i Basic (2009a).
[24] Från och med den 1 april 2008 justerades MVG-subventionen till 30% av den fakturerade dygnsavgiften. Under december 2008 höjdes den återigen till 40%.

handlade om ungdomens behandling. Den tredje samordnaren beskrivs av avdelningsföreståndaren som ”så pass smart” att inte kräva ordförandeskapet under mötet. (FA 0705) Han är uppenbarligen inte helt förtjust över samordnarnas tillkomst i den s.k. vårdkedjan, däremot anser han att subventionen kan ”användas till något vettigt”:

> I min roll så anser jag MVG-projektet och samordnarens roll är att se till så den rabatt som kommunen får, att de pengarna ska användas till nånting vettigt. Inte bara för denna unge, utan för flera ungar och att MVG-samordnarna kan och är lämpliga att jobba med det, det ser vi inte mycket av. De är glada i hemkommunen att få en billigare plats.

Det som efterfrågas ovan är en aktiv samordnarroll som ska ”trycka på” kommunerna att använda de pengar som blir över efter subventionen. Han framhåller svårigheterna med att använda rabatten till ungdomarnas eftervård och ger själv en förklaringsmodell till hur rabatten skulle kunna användas med hjälp av samordnarnas påverkan. Även en annan avdelningsföreståndare uppmärksammade ökningen av antalet placerade ungdomar efter projektets början.

Avdelningsföreståndaren var både kritisk och uppskattande till samordnarnas arbete men ville gärna påpeka att fokus för deras jobb ska ligga på tiden efter ungdomens placering på SiS-institutionen. (FA 0706) I början av intervjun, när jag frågade honom: ”Har du några spontana tankar om MVG-projektet?” berättade han följande:

> Avdelningsföreståndare: Tanken är ju att staten tar större ekonomiskt ansvar för, för ungdomarna i och med de ger en rabatterad avgift till kommunerna. Så vi har märkt att vissa kommuner går in och omhändertar fler ungdomar nu (paus ca 3 sek) och, eee, jag tror att det är en av skillnaderna - att de har fått det rabatterat. Jag tycker att det är nödvändigt. Som till exempel --- (en kommun).
> Goran: Mmm (paus ca 5 sek). Detta med ekonomin, du menar att detta har styrt lite grann hur de placerar.
> Avdelningsföreståndare: Helt klart, absolut. (suckar) Det är lustigt, man ser till exempel en stor kommun som --- (en kommun) här i närheten, de har omhändertagit helt klart fler ungdomar nu än de gjorde innan… Jag kan inte säga att det är så, men man behöver inte vara påläst för att förstå att det handlar om ekonomi.

Avdelningsföreståndaren beskiver subventionen genom att nämna andra kategorier: ”stat”, ”kommuner” och ”ungdomar”. Kommunerna har fått subventionen från staten vilket gjort det billigare att placera och resultatet i en del kommuner är att fler ungdomar omhändertas. Avdelningsföreståndaren bejakar även att ”det är nödvändigt” *att staten tar större ekonomiskt ansvar* vilket pekar på att han bejakar fler placeringar och att subventionen är en accepterad åtgärd.

Vi är också i behov av MVG-resurser!

Bristande ekonomi i kommunerna och det positiva med subventionen är ett återkommande tema under intervjuerna med de anställda på de särskilda ungdomshemmen. De två ekonomiska aspekterna upplevs av de institutionsanställda, bland annat, som betydelsefulla för antalet placerade ungdomar och därmed även för det praktiska genomförandet av det dagliga arbetet på institutionen.

En behandlingsassistent uppmärksammade förändringar på hans institution efter MVG-projektets början. Jag samtalade med behandlingsassistenten efter att ha intervjuat en ungdom som var positiv till samordnarens insats. Behandlingsassistenten är inte så positiv i sin beskrivning av samordnaren då samordnarnas närvaro sägs ha skapat mer arbete för behandlingsassistenten. (FA 0727) I slutet av intervjun frågar jag: ”Är det nånting som du vill tillägga, nånting som vi missat nämna?”. Behandlingsassistenten gör följande tillägg:

> Behandlingsassistent: Jag tycker att, eee, när man har satsat så mycket pengar på de här MVG-samordnarna, alltså med det här MVG överhuvudtaget så skulle man också haft pengar till institutionerna. Att vi skulle haft en person som skulle fått nån form av, eee…. för att det här tar väldigt mycket av min arbetstid, väldigt mycket liksom av min arbetstid, eee, telefon, möten, i och med att det är hela Sverige. Imorgon går hela min dag, aaa, som för dig då hela dan går åt för att åka men då tas det från min verksamhet här. Jag tycker att det skulle vara bra om vi haft en på vår institution som har MVG-ansvaret, eee.
> Goran: Du menar att din tid för behandling minskas?
> Behandlingsassistent: Ja. Vi har tre stycken MVG-killar här och, eee, ju fler MVG-killar vi har här desto mer behandlingstid tar det. (…) Vad jag tänker är när man har satsat så mycket pengar så skulle man kanske gett till institutionen, eee, en 25 procents tjänst eller liknande.

En konkurrens om de ekonomiska resurserna som investerats i projektet kan utläsas i citatet ovan. Behandlingsassistenten åberopar i sin berättelse resurserna som satsats i projektet som legitima för användning på de särskilda ungdomshemmen. Den intervjuade använder sig av retoriska redovisningar när han berättar om vikten av att satsa ekonomiska medel inom de särskilda ungdomshemmen. Han menar att det merarbete som uppkommit i och med projektet medfört en minskning av behandlingstiden vilket påverkar arbetet med ungdomarna negativt.

3. SYNPUNKTER PÅ SAMORDNARNA

Institutionspersonalens berättelser om samordnarna förevisar en blandning av *uppskattning* och *kritik*. Olika samordnarbilder jämförs i institutionspersonalens berättelser och används därmed som verktyg för *balansering i framställningen*.

Uppskattande beskrivningar av samordnare

Att vara insatt

Samordnarnas arbetsuppgift gestaltas som komplicerad av en del institutionsanställda och samordnarna som lyckas med den komplicerade uppgiften uppskattas och får därigenom ett erkännande i sin yrkesroll. De uppskattade samordnarna framställs ofta som insatta eller åtminstone som en ”påläst” aktör som har en övergripande syn på de övriga inblandade.

En ungdom var mycket positiv till samordnaren Tomas insats. (FA 0720) Nu träffar jag den unges behandlingsassistent, som också uttalar sig uppskattande. Han berättar följande om samordnaren Tomas, den enda samordnare som han träffat:

> Behandlingsassistent: Han är ordförande under mötet och (paus ca 2 sek) det som är viktigt just för samordnare är, att va bra påläst i varje ärende.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Därför att om han ska, eee, flika in, om han ska stoppa någonting, om han ska så att säga förtydliga så måste han veta vad själva ärendet handlar om annars blir det lite löjligt.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Och jag tyckte att Tomas gjorde det bra, väldigt bra, jag var lite förvånad, att han var så pass inne i ärendet.

Även behandlingsassistenten är alltså berömmande. Det han framförallt anser vara föredömligt är samordnarens insyn i fallet: är man inte det ”*blir det lite löjligt”*. Att han uttrycker förvåning över att samordnaren lyckats ”väldigt bra” kan tyda på en motvilligt erkännande – men samtidigt en viss respekt.

Att strukturera möten

Samordnarnas ordföranderoll under mötena på institutionerna och den förbättrade strukturen på dessa uppskattas av en del av institutionspersonalen. Rollen som ordförande tycks ge samordnarna utrymme att skapa struktur under mötena och därmed framställs de som strukturgynnande aktörer.

En behandlingsassistent uppskattar att någon annan ”håller i klubban” under mötet. (FA 0710) Han berättar om sina kontakter med den enda samordnare han träffat. Hon ”tar gärna ordförandeklubban”.

> Behandlingsassistent: Det är också skönt kan jag tycka, vi behöver inte… annars har det ofta fallit på institutionen att liksom hålla mötet och så. Så jag kan tycka, det är skönt.
> Goran: Kan du komma på nåt exempel då nånting lyfts upp som du tyckt var bra på såna möten?
> Behandlingsassistent: Alltså det är svårt att hitta ett specifikt men, men just den rollen som, som ordförande gör att en annan… att man… man kan koncentrera sig på andra saker än vem som begär ordet och…

Att samordnaren är ordförande under mötena anses som viktigt av behandlingsassistenten som gillar att slippa göra det praktiska under mötet: hålla reda på vem som ska få ordet. Under intervjun framkom att ett ämne där assistenten ansåg sig behöva extra koncentration under mötet var frågorna kring ungdomarnas behandling. Samordnarnas ordförandeskap under mötena beskrevs även som strukturfrämjande.

Efter flera intervjuer med olika ungdomar träffar jag en behandlingsassistent vars två elever[25] ingår i MVG-projektet. Detta är anledningen till att han träffat två samordnare. Hans syn på samordnarna är positiv. Han berättade uppskattande om en särskild episod då en samordnare satt press på en socialsekreterare angående någonting som inte blivit av. (FA 0804) Hans beskrivning av en av de två samordnarna han träffat handlade framförallt om den administrativa strukturen:

> Den ena är strukturerad under hela mötet med socialtjänsten och hade en dagordning, åååå, och punkter som vi följde. Det tycker jag var kanon, det var väldigt strukturerat och så…

Behandlingsassistenten beskrev samordnaren som strukturgynnande under mötena. Han beskrev vilka de minimala förutsättningarna var för att ett möte skulle genomföras - att få ut en dagordning i samband med mötet och att arbeta i enlighet med den[26].

Att ge praktisk hjälp

De institutionsanställda som är nöjda med samordnarnas insatser berättar ofta om samordnarnas praktiska hjälp. Samordnarna framställs som aktörer som har ”övergripande koll” och som hjälper socialsekreterarna, institutionspersonalen, ungdomarna och föräldrarna. Ibland ges en koalitionsbeskrivning av relationen

[25] Ungdomar placerade på särskilda ungdomshem benämns ofta som ”elever”.
[26] Samordnarnas administrativa hållning diskuteras vidare i Basic, Thelander, Åkerström (2009).

behandlingsassistent - samordnare där relationen mellan dem gentemot socialsekreteraren beskrevs som gemensamt kritisk.

Nedan följer en del av en intervju med en behandlingsassistent som jag samtalade med inför min intervju med en placerad pojke. Behandlingsassistenten är positiv till samordnaren och beskriver honom som en trevlig man vars funktion i fallet är positiv. Det är institutionen som sammankallar till möten och eleverna närvarar endast under slutet av mötet när socialtjänsten, institutionspersonalen, föräldrarna och MVG-samordnarna har diskuterat klart. (FA 0708) På min fråga om den nya aktören i ungdomsvårdkedjan, samordnaren Tobias, svarar han:

> Behandlingsassistent: Hur upplevde jag Tobias? För det första är han trevlig men jag upplever honom som en positiv, eee, nån som har en övergripande koll…
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Och han kan hjälpa, kan hjälpa både socialsekreterare och även oss.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Och även… han är med på mötena, eee, men inte delaktig utan, eee, lyssnar mycket och kollar. Han kommer med tankar, framför allt så frågar han men ger även reflektioner om vad som sagts och kan även gå tillbaka till andra möten ”så här sa vi på det mötet faktiskt”, eee, aaa, han kollar upp det liksom.
> Goran: Ok.
> Behandlingsassistent: Så det är positivt, det tycker jag.
> Goran: Har ni kontakt innan mötet?
> Behandlingsassistent: Det är framför allt han och socialsekreteraren som har kontakt.
> Goran: Ok.
> Behandlingsassistent: Men han ringer även hit och (otydligt, 3.49) och så där. Sen har han hjälpt till, eee, hämtat mamma nån gång och så där och kört. Aaa, han har varit en resurs helt enkelt.

Behandlingsassistenten framställer samordnaren som en aktör med ”övergripande koll”, någon som hjälper socialsekreterarna och institutionspersonalen samt ungdomens mamma. Samtalen fortsätter och behandlingsassistenten ger ett mer detaljerat exempel på samordnarens hjälp:

> Behandlingsassistent: Under ett möte diskuterade vi en fortsatt placering med socialsekreteraren där socialsekreteraren, eee, har glömt en sak som vi sa förra mötet. Vi planerade en sak på mötet innan, men nästa möte så var det liksom ”nej” (…) och där sa Tobias att, ja, ”så var det faktiskt… det här sa vi då och det här har vi tagit med mamma”, eee, och så sa han liksom att det blir väldigt konstigt om vi helt plötsligt ändrar den planeringen och inte ens diskuterar saken med mamma eller pappa och inte med pojken heller.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Han hade också den uppfattningen att, eee, vi hade lagt den planeringen…
> Goran: Mmm.

> Behandlingsassistent: Som helt plötsligt ändrades, så han stöttade oss i det läget.
> Goran: Ok.
> Behandlingsassistent: Så det var ju jätteskönt att ha honom med liksom.

Behandlingsassistenten berättar att under det tidigare mötet hade socialsekreteraren tänkt placera pojken hos mamman, vilket institutionspersonalen, den unge omhändertagna pojken och hans mamma, antagit och arbetat efter under de sex veckorna tills nästa möte.

> Goran: Ok, på så sätt. Vad är det som socialtjänsten ändrade, vilken planering hade de från början?
> Behandlingsassistent: Aaa.
> Goran: Och vad ändrade de sen till?
> Behandlingsassistent: Det första mötet så var socialsekreterarens tanke att vi skulle placera pojken hos mamma, att han skulle flytta hem, eee, förmodligen ha LVU hemma men (…) och den tanken hade vi de här sex veckorna tills nästa möte. (…) Så på nästa möte så blev det en jättevändning och då sa socialen att det var… ”det här har aldrig varit min tanke, det har jag aldrig sagt utan det har varit familjehemplacering som jag har pratat om hela tiden”. Eee, så där ändrades det helt plötsligt, eee, (skratt) och det blev väldigt konstigt för oss och för pojken och för mamman liksom, eee. Sen om det var rätt eller fel… Det är en bra grej, kanske. Det som är dumt är att vi på första mötet sa till mamma det som är planerat. Och då hjälpte Tobias oss, eee, han kunde gå tillbaka liksom, aaaa, men så var det faktiskt ”det sa vi och det har jag skrivit upp här” så det var bra.

Behandlingsassistenten beskriver samordnarens hjälp genom att påpeka att han och samordnaren tolkat den tidigare planeringen på samma sätt. Deras minne från vårdplaneringen skilde sig från socialsekreterarens. Genom denna skildring av förhållandet pekar behandlingsassistenten på ett samarbete, ett *vi* i kontexten mellan samordnare och assistent där den tredje aktören, socialsekreteraren, kritiseras för sina handlingar.

Samtalsinspelet tycks emellertid enbart vara en momentan interaktionsmässig hjälp. Bidraget handlade om att rädda ansiktet för behandlingsassistent. Resultatet för ungdomens del sägs ändå ha blivit det som socialsekreteraren förordade.

> Sen att det fortfarande är så att socialtjänsten bestämmer det, att det fortfarande blir en placering i familjhem, som inte är klar men så gott som klar.

I sin studie om koalitioner i en triad undersöker Theodore Caplow (1968) relationerna mellan olika organisationer[27]. Han menar att en konkurrenssituation brukar skapas i interaktionen mellan medlemmarna, två bildar en allians medan

[27] För Caplow är organisationer inte bara företag och statliga byråer utan även familjer, gäng, fängelser, m.m. (Caplow, 1968, s. 49).

den tredje ställs utanför.[28] Inspirerad av Simmel[29] beskriver Caplow dessa relationer i triaden som instabila och *lättföränderliga*. En medlem av triaden kan känna sig utanför men vid ändrade förhållanden kan även en eller båda i dyaden börja känna sig som inkräktare.[30] Denna föränderlighet i relationerna kan leda till att två av medlemmarna i triaden kan komma att *alliera sig* mot den tredje.[31]

I berättelsen ovan målar behandlingsassistenten upp en uppskattande bild av samordnaren där förhållandet mellan behandlingsassistent och samordnare beskrivs som en koalition alltså en form av omtalad allians där relationen gentemot socialsekreteraren utformas genom en vi- och dom dikotomi.

Att kontrollera socialsekreterarna

En del intervjuade behandlingsassistenter beskriver samordnaren som en aktör som ska kontrollera socialsekreterarna. De intervjuade verkar utgå utifrån sina egna referensramar där tidigare upplevelser i kontakten med socialtjänsten ligger till grund för en framtida definiering av samordnarens roll. Institutionspersonal framställer ofta aktuella och tidigare interaktioner med socialsekreterarna med kritiska termer. (se senare under avsnittet ” Synpunkter på socialsekreterarna”) Ibland anses det som samordnarnas uppgift i sammanhanget att försvara ungdomarna inför socialtjänsten.

En behandlingsassistent som är kritisk till projektets namn men som uppskattar idén med MVG-samordnarna, ser de senare som kontrollörer av socialsekreterarna (FA 0804):

> Behandlingsassistent: Att han (ungdomen) har någon hjälp också inför socialtjänsten, en samordnare som ska ta till vara hans rättigheter.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Och så…
> Goran: Tycker du att det är nånting som behövs?
> Behandlingsassistent: Absolut, det tycker jag.
> Goran: Har du under dina år här varit med om att socialtjänsten har kört över elever?
> Behandlingsassistent: Aaa, det har jag varit. Absolut. (…)
> Goran: Kan du nämna ett exempel?
> Behandlingsassistent: Jag har träffat de kränkande socialtjänstpersoner som tycker att eleven ska va där (på institutionen) för att han har ju ett beteende och bara va där.
> Goran: Ingen direkt behandlingstanke i placeringen?
> Behandlingsassistent: Nej, nej.
> Goran: Utan för placeringens skull?

[28] Caplow (1968).
[29] Jfr Simmel (1902), s. 45-46.
[30] Sellerberg (1973), s. 87; Caplow (1968), s. 19.
[31] Sellerberg (1973), s. 87; Caplow (1968), s. 2.

> Behandlingsassistent: Aaa, precis. Och vad är tanken med att de vill ha en fortsatt låst placering efter --- (ett utredningshem) och det fungerade bra där. Det finns ingen anledning att ha eleven på fortsatt låst, det tillför ingenting.

Behandlingsassistenten tycks utgå utifrån egna erfarenheter från tidigare interaktioner med representanter från socialtjänsten. Det är kanske mot denna bakgrund han beskriver samordnarens uppgift som att hjälpa ungdomen inför socialtjänsten och ”ta till vara hans rättigheter”.[32]

Om mötena utan elever

En del anställda på institutionerna och flertalet av de intervjuade ungdomarna uppmärksammade mig på att personalen på några av hemmen haft som *mötesrutin* att endast låta ungdomarna närvara under en del av mötet. Intervjuerna var informella så området berördes inte i alla intervjuer. Då jag går igenom mina intervjuer visar det sig att åtta ungdomar av 40 och fem av 22 anställda spontant berättar om de mötesrutiner som sju av de särskilda ungdomshemmen tillämpade.[33]

Denna brist på ungdomars medverkan under de möten där deras behandling planerades gick mot projektidén som betonade att ungdomarnas medverkan var en viktig del i själva projektet.

En av intervjuerna behandlade detta tema. Den intervjuade är en utredningssekreterare, som var relativt ung jämfört med många av dem som jag träffade på andra institutioner. Hon berättade att ungdomarna medverkade under hela mötet på detta behandlingshem men att de inte närvarade hela tiden på det s.k. uppdragsmötet då uppdraget diskuteras med socialtjänsten. (FA 0812) Utredningssekreteraren berättade om tidigare mötesrutiner och samordnarnas försök att förändra dem:

> Goran: Märker du om ungdomarna fick mer utrymme att säga sitt sen MVG-samordnarna började jobba?
> Utredningssekreterare: Ja, jag vet inte om det har mer med MVG-samordnarna att göra och den nya organisationen. Det kan det vara, men vi har konstaterat, alltså, nu är eleverna mer med på mötena än de var förut, det kan jag säga. Förut hade man tradition att de inte ska va på mötena eftersom de oftast… Socialtjänsten begär oftast att sitta själva, att inte eleven ska spåra ut. Nu har det gått väldigt bra och det är flera av MVG-samordnarna som har framfört att de vill att eleven ska va med på mötet.

[32] Behandlingsassistentens skildringar kan ses som atrocity stories (Se i Dingwall, 1977 och Baruch, 1981).
[33] Se även i Basic (2009b).

Vissa möten kan emellertid vara känsliga för den unge att ta del av, säger hon, varför institutionen och socialtjänsten träffas separat:

> … ibland på uppdragsmöten så har man diskuterat bakgrunden med eleven och vilka… Varför är han här och vad de vill att vi ska utreda, så på det första mötet är eleven inte med hela tiden för då sitter vi bara och ältar om det gamla, utredningar, varför vill socialtjänsten aktualisera och så vidare? Eee, det sägs bara det som han vet, då blir de bara arga och ledsna att lyssna på. Då tar vi det separat, sen får eleven komma och berätta om sig själv. Och på de andra två mötena är de med från början. Och ibland är eleven med från början på uppdragsmötet om sådant är önskat från socialtjänsten.

Utredningssekreterarens berättelse ger en inblick i de tidigare mötesrutinerna på institutionen. Hon säger exempelvis ”Förut hade man tradition att de (eleverna) inte ska va på mötena”. Samordnarna framställs som aktörer, som förordat förändringen av denna tradition.

Beroende på vilken institution det handlar om kunde ungdomarnas rätt att närvara se olika ut, ibland fick de vara med sista kvarten, ibland under första halvtimmen. Den gemensamma förklaringen från personalen på ungdomshemmen till att de inte fick vara med under hela mötestiden var att ungdomarna inte skulle klarar av påfrestningen som mötet innebar. En del av de anställda kritiserade däremot dessa mötesrutiner och visade uppskattning för samordnarnas försök att förändra det traditionella sättet att genomföra möten.

Engagerad samordnare – en viss ambivalens

Samordnarnas medverkan vid mötet rörande ungdomarna handlade om att ställa frågor till mötesdeltagarna och genom dessa frågor uppmärksamma eventuella brister. Under förutsättning att socialtjänsten respektive institutionen gav sitt tillstånd skulle samordnaren fungera som ordförande på dessa möten. Sålunda gavs samordnarna inte något formellt beslutsmandat. Enligt projektledningen skulle samordnarna använda sig av ”frågans makt” och genom denna påverka socialtjänsten och institutionerna. Under tiden den unge är inskriven på ett särskilt ungdomshem ”skulle samordnarna ligga lågt”. Projektledningen påpekade upprepade gånger under sammankomster med samordnarna att ”fokus i projektet ligger på eftervården”.[34] Denna ambition översattes emellertid av samordnarna till att tidigt medverka i planeringen. En utredningssekreterare som är positiv till idén med MVG-projektet, anser emellertid att samordnarna inte ska vara med i ett för tidigt skede (FA 0722):

> Utredningssekreterare: Sen var det en annan samordnare som var väldigt aktivt som ville va med på första mötet, på andra mötet och, hmhm, som även tog kontakten med föräldrarna och som jag

[34] FA 0725; 0726; 0730.

> upplevde då i ganska tidigt skede och att det verkade lite konstigt kanske för föräldrarna också därför att han gjorde ungefär samma sak som jag skulle göra och det låter lite dubbelt.
> Goran: Mmm.
> Utredningssekreterare: Med det berodde på att den här personen var väldigt engagerad, ville göra ett väldigt bra jobb.

En del av de intervjuade ansåg, som denne utredningssekretare, att det var negativt om samordnarna engagerade sig för mycket. Sådana synpunkter bifogade ofta en ”flaggning” om att det kunde vara ett arbete som skulle genomföras av någon annan aktör eller att det kunde ha negativa konsekvenser under vissa förutsättningar. Ett sätt att ’göra för mycket’ tycks vara att ta egna kontakter med ungdomarna eller att alltför starkt ta ungdomarnas parti. I något fall utvecklades en tydlig konflikt kring samordnarens engagemang i en viss ungdom[35].

Kritiska beskrivningar av samordnare

”Jag var oförbered på MVG-samordnarens funktion och syftet”

Samordnarnas praktiska yrkesutövande, när de kopplades till olika fall beskrevs av en del institutionsanställda på ett kritiskt sätt. Det hänvisades ofta till bristande information om projektet och samordnarens första kontakt med vårdkedjan mitt under en pågående utredning eller behandling. Kritiken framställer samordnarna som besvärliga och svåra för samarbetet.

Två utredningssekreterare beskriver MVG-projektet som ett samverkansprojekt som behövs och välkomnas. Samordnarna som de träffat beskrivs emellertid som förvirrade och utredningssekreterarna säger att de i början inte visste vad samordnarna gjorde i vårdkedjan, ”sen har det blivit bättre och lättare”. Utredningssekreterarna berömde utredarnas och behandlingsassistenternas kompetens på utredningsavdelningen och uppmärksammade brister i samarbetet mellan socialsekreterarna och MVG-samordnarna.(FA 0724) Under intervju ställde jag följande fråga till utredningssekreterarna: ”Har ni några spontana tankar, hur upplever ni mötena med samordnarna?”

> US1: Jag var oförberedd på MVG-samordnarens funktion och syftet. Jag tror att jag har fått alldeles för lite information innan det startade.
> Goran: Vad hände när ni träffades första gången?
> US1: Mmm (paus ca 3 sek) då så ringde MVG-samordnaren hit, då var vi mitt i en utredning på en flicka här så ringer hon och presenterar sig och talar om att hon ska vara med. (…) Man kan läsa om MVG på nätet men det har inte varit förankrat här. Vad är syftet? Hur kommer det att se ut, så på nåt sätt mitt i så dyker det upp en ny person i detta.
> Goran: Mmm.

[35] Se även i Basic (2009a,b).

> US1: Jag tycker att presentationen, som MVG-samordnaren sa till mig första gången i soc mötet här, kunde varit mycket tydligare. Vi satt fortfarande med frågetecken efter presentationen. Det är också så här att när hon var med första gången då var det vår muntliga överlämning, när alla utredare träffas tillsammans med flickan, socialtjänst och familj och vi lämnar över utredningen. Det blev väldigt stökigt och bråkigt på mötet och det var ett irritationsmoment, ett orosmoment, för alla satt där och de funderade vem är det och vad gör hon här och meningen med detta? Så det var den allra första träffen med MVG. Sen har det blivit bättre och lättare efter, vi startade ändå lite i kaos kan jag tycka.

Utredningssekreteraren ovan beskriver projektet och samordnarens praktiska yrkesutövande i relation till något hon rubricerar som kaos i början av projektet. Vad består detta ”kaos” av? Varför blir de störda? Enligt intervjun tillsattes en ny person dessutom ”mitt i en utredning” vilket relateras till den ytliga bild av projektet som de fått genom Internet. Ordet kaos tycks användas för att dramatisera sammanhanget. I fortsättningen av intervjun undrar jag: ”Hur gjordes presentationen? Vad är det som gjorde att det blev ett orosmoment”

> US1: Mmm, aaa, det var en väldigt kort presentation. Flickan visste ju inte vem detta var sen tidigare och satt som ett frågetecken och det blev också… Mamma brydde sig överhuvudtagen inte om att hon var med, MVG-samordnaren, då. Viss kylighet mellan socialförvaltning och MVG-samordnaren.
> Goran: Mmm.
> US1: Och det blev så ”aha, hur gör vi nu och så” men vi försöker ju genomföra mötet som planerat och det gjorde vi men det var ändå lite störning i det hela.
> US2: Det var kanske fel tajming, att komma in.
> US1: Det var fel.
> US2: Mitt i utredningen.
> US1: Ja precis.

Utredningssekreterarna lyfter fram den tidpunkt då samordnaren trädde in i arbetet. Dessutom presenterar hon en bild av en brist i samarbetet mellan samordnarna och två viktiga samverkanspartners, socialförvaltningen och familjen. Varför är det ett problem att komma in ”mitt i utredningen”? Triadliknande förhållande presenteras, i relationen socialsekreterare–ungdom–samordnare där framställningen genomsyras av en frånvarande koalition. Samordnarna kritiseras i sitt samarbete med socialsekreterarna och ungdomarna där en explicit koalition mellan triadaktörer uteblir i kontrast till ungdomarnas och socialtjänstpersonalens berättelser där koalitionsframställningar är vanliga[36]. Den beskrivna interaktionen ovan tycks ändå aktualisera motsättningar som i sin tur konstruerar bilden av samordnarna som besvärliga och svåra att samarbeta med i jämförelse med de institutionsanställda som snarare konstrueras som kompetenta och duktiga.

[36] Se i Basic (2009a,b).

Med tiden har det dock fungerat bättre med samordnarna:

> US1: jag tycker att de agerar annorlunda nu än de gjorde i början. De är mer med, de är mer på, på ett positivt sätt och, och delaktiga och jag tycker att det fungerar bra mellan MVG-samordnarna och oss

Samtidigt är det fortfarande så att många aktörer i vårdkedjan är tveksamma till samordnarna:

> US1: … men fortfarande så är det så att eleverna fortfarande inte vet vad de är för människor, vad är det som är syftet? Och kontakten mellan MVG-samordnare och socialtjänsten tror jag är dålig eller rättare sagt det har varit dåligt med de som jag haft, aaa.
> US2: Det är kanske fel att slå ihop dom för att de tycker kanske inte samma sak.
> US1: Aaa.
> US2: Socialtjänsten och MVG, jag tror att de har svårt att skilja på vad som är skillnaden.
> US1: Aaa.

Om en ifrågasättande samordnare

En del institutionsanställda framställer samordnarna som ifrågasättande gentemot socialtjänsten och institutionspersonalen. Ibland framställs relationen mellan institutionspersonalen och socialtjänsten som en form av allians gentemot samordnaren.

En utredningssekreterare berättar om de ifrågasättande samordnarna genom att exemplifiera en av dem:

> De (samordnarna) har varit ifrågasättande mot socialtjänsten så de kan bli väldigt ifrågasättande mot oss också. ”Varför har ni reagerat som ni har gjort i den situationen?” Det var en elev som misshandlade en personal här tidigare och vi tog beslutet att vi inte har kapacitet att ha honom i och med att vi inte har den strukturen på den här institutionen, så vi flyttade honom till en annan institution som har mycket större möjligheter, mer struktur. Bättre för honom i största allmänhet och just för att personalen här har uttryckt att de inte kan kontrollera den eleven. Och det beslutet hade en samordnare svårt att ta, hon förstod inte varför.

Utredningssekreteraren ovan visar på en allians mellan dem själv och socialtjänsten när hon beskriver den gemensamma ståndpunkten i frågan om den förflyttade eleven. Samordnaren framställs som en utomstående aktör som behöver en förklaring och som sedan inte förstår den – underförstått ett av alla begripligt skäl: en våldsam ungdom. Här ramas den kritiska beskrivningen in genom en bild av en samordnare som strör kritik omkring sig: först ifrågasätts

socialtjänsten och sedan institutionen. (Det kan tilläggas att såväl ungdomens som samordnarens version skiljer sig från denna återgivning)

Beskrivningar av ett forcerat arbete

De institutionsanställda liksom de socialtjänstanställda som talar kritiskt om samordnarna påpekade sällan att samordnarna gjort för lite i ett ärende. Ibland kritiserades samordnarens allt för stora inblandning vilket upplevdes som ett störningsmoment. I en del av berättelserna beskrevs samordnarna som några som skapade stress. En behandlingsassistent som var ansvarig för en pojke, som var nöjd med sin samordnare Tomas, (FA 0727) berättade följande om samordnarens arbete i början av pojkens placering.

> För en vecka sen hade killen (den placerade pojken) kommit hit. Han (samordnaren Tomas) skulle ha ett möte. MVG-mötet hade vi och man började prata framtiden, alltså efter --- (namnet på det särskilda ungdomshemmet vi var på) och det kändes inte rätt. Det var fel liksom, killen ville knappt vara här och man pratar vad vi ska göra efter --- (namnet på det särskilda ungdomshemmet vi var på). Aaa, det var så negativt, negativt liksom på det viset då. Sen hade vi ett annat möte här för ungefär två-tre veckor sen och det verkade väldigt hastigt. Vi åkte till --- (en MVG-kommun), mamman skulle va' med och soc skulle va' med och mötet var väldigt forcerat och sånt här. Det fanns inget lugn och ro på det viset.

I intervjun ovan framställs samordnaren som ett störningsmoment i det arbete som en behandlingsassistent utför. Kritiken handlar om det som samordnaren gjorde som om vi lånar behandlingsassistentens termer kom för tidigt eller var "väldigt forcerat". Vi får en förklaring av en avdelningsföreståndare varför samordnarna vid en placering handlar för tidigt och därmed felaktigt.

Avdelningsföreståndaren på en akutavdelning var både kritisk och gav beröm till olika samordnare han träffat och han påpekade gärna i sin berättelse att fokus för samordnarnas arbete ska ligga på tiden efter ungdomarnas SiS-placering. (FA 0706) Men även denne intervjuperson anser dock att samordnaren gått för fort fram: de "lägger sig i" för tidigt.

> Avdelningsföreståndare: <u>De ringer</u> till oss och tar kontakt, de berättar vem de är, eee, de kommer och presenterar sig. Vissa har gjort det på väldigt bra sätt andra har gjort det på mindre bra sätt. Vissa, (paus ca 4 sek) kan jag tycka, går in lite väl hårt i detta tidiga skede, eee, och försöker att, inte styra uppdraget, men att de går in alltså… de går in, hur ska jag säga… en del… de är inte speciellt pålästa egentligen och det är inte så lätt för dem.
> Goran: Mmm.
> Avdelningsföreståndare: De kommer in och tycker väldigt mycket, väldigt stort (otydligt ord 3:05), om du förstår hur jag menar, och pratar om saker som jag har uppfattat att de egentligen inte riktig

förstår, flera stycken av dem. Men det gäller att vara lite diplomatisk och försiktig där (skratt) att inte döma och så vidare men så har det varit, tyvärr.

Sedan fortsätter han sin kritik genom att förklara att samordnarna inte vet hur institutionerna arbetar:

> Avdelningsföreståndare: Och de förstår kanske inte heller, eee, hur en institution fungerar. Du kan förstå… det måste man acceptera. Ja menar vissa av dem, MVG-samordnarna, kommer från socialtjänsten och de kan inte se de olika enheternas funktion inne på en institution. Så de kan komma och ha väldigt mycket åsikter om saker som (paus ca 4 sek) vi egentligen inte ska röra vid. Förstår du?
> Goran: Ok. Kan du ge några exempel?
> Avdelningsföreståndare: En del av samordnarna har tyckt till om några ungdomar ”varför åker ni inte ner till stan och går på teater” och såna saker va, och det kan handla, ungefär som att man frågar höjdhoppare varför hoppar du inte tre meter i höjdhopp. De förstår inte vad det här handlar om. Och då hamnar man i en besvärlig situation och de, de får ungdomarna att trigga lös på det de tycker och det fungerar ju inte så.

Anledningen till det felaktiga handlandet är enligt avdelningsföreståndaren det faktum att en del av samordnarna tidigare arbetat inom socialtjänsten men att de inte har någon erfarenhet av hur institutionerna är uppbyggda och hur de fungerar. Förutom den praktiskt betingade kritiken avseende det *stresskapande* som en del samordnare sägs skapa, handlar kritiken implicit om andra inblandade aktörer. Genom det för tidiga och felaktiga agerandet, i citaten ovan, konstrueras en samling negativt påverkade aktörer. Hit hör ungdomen, mamman och socialsekreteraren som implicit påverkas av samordnarens forcerande handlande.

Avdelningsföreståndaren formulerar sig lite försiktigt, men när han ombeds ge ett konkret exempel framställer han samordnarna, som en aning naiva. De kan lägga fram orealistiska förslag, som skapar en vilja (”triggar lös”) hos ungdomarna, som institutionen sedan inte kan uppfylla. Tvärtom, läser vi in, skapar sådana initiativ en besvikelse och situation som institutionen (i onödan) tvingas hantera.

Kamp om mötet, kamp om eleven

Samordnarna framställs av en del institutionsanställda på samma sätt som av en del socialtjänstanställda – som en administrativ och organisatorisk börda. Dessutom kan denna person ställa till med problem under själva mötet genom sina initiativ. En avdelningsföreståndare beskriver tanken med projektet bra men urvalet av MVG-samordnare och det praktiska genomförandet var han negativ till. (FA 0731) Organisationers representanter kan vara ambivalenta inför nya projekt

eller policyförändringar. Det nya kan upplevas som någonting positivt i teorin, när man pratar om ”idén”, men praktiska exempel kan ge en mer negativ bild.[37]
När han gett uttryck för att han uppskattar projektets idé, exemplifierar han dess konkreta problem. Här talar han om en samordnare som ville förändra en mötestid:

> Avdelningsföreståndare: När han (samordnaren Stefan) ringer så att säga och vill ändra tiden så går det inte att ändra tiden för att första mötet är, eee, dagen efter. Det går inte att… Det är flera, eee, personal som är inblandade, socialtjänsten är inblandade och det är de, som jag förklarade för honom, att han måste diskutera det med socialtjänsten och komma överens med dom om tiden.
> Goran: Mmm.
> Avdelningsföreståndare: När jag förklarar för individen, eee, att… hur… att… att det finns ett nästkommande möte då ville han att det mötet ändras och då säger jag ”det är en tid som vi har kommit överens med socialtjänsten och du ska kolla med socialtjänsten, om socialtjänsten kan ändra sin tid då kan vi ändra den också.”

Avdelningsföreståndaren tycks ha velat ha en mer ödmjuk samordnare, en som inordnar sig i gällande mötesstruktur och fullbokade kalendrar. Det räckte emellertid inte med tidskraven utan svårigheterna exemplifieras också via hänvisningar till otydliga roller och svårigheter att hantera ”befälsordningen” beträffande kontakter med den unge, tycks vara det som uppfattas som problematiskt:

> Avdelningsföreståndare: … Det var första mötet, det var inte klart, rollerna varken för honom eller för avdelningen här. Trots att jag hade förklarat för honom så ringer han till avdelningen och säger: ”jag vill prata med ungen” och personalen hänvisar till avdelningsföreståndaren men han… trots att jag hade pratat med honom innan.
> Goran: Mmm.
> Avdelningsföreståndare: Då han åter igen ringer till avdelningen så skapade det en så att säga (paus c:a 3 sek) en, eee, stämning av ovilja till samarbetet, så det blev svårt. Det är nånting som togs upp i deras, eee, samordningsorganisation, att det finns såna brister.

Den mjuka linjen avseende samordnarens initiativ i relationerna med andra aktörer som förespråkades av MVG-projekts ledning[38] går inte att se i ovanstående citat. Samordnaren beskrevs av avdelningsföreståndaren som en aktör som tagit olika initiativ men utan samordning med de andra aktörerna. För det första utvecklades en tydlig konflikt kring samordnarens engagemang i en viss ungdom som enligt avdelningsföreståndaren ”skapade en stämning av ovilja till samarbete”. Till samordnarens alltför många krav på deltagande adderades dessutom hans krav på att vara mötesledare.

[37] Se i Åkerström (2006), s. 57–74.
[38] Se FA 0725; 0726; 0730.

> Denna samordnare hade skickat en så att säga dagordning för mötet, att hon ska leda mötet och det är nånting som inte hade förankrats eller blivit diskuterat. Det är så att vi leder dom här mötena, det är inte någon annan.

Själva sättet att tala kring samordnarna eller att presentera sig själv kan också ge upphov till ett bevakande av sin organisations särskilda kompetens. De fyra avdelningsföreståndarna som jag intervjuade i denna studie var för det mesta positiva till projektets idé och för det mesta negativa till samordnarnas praktiska yrkesutövande. Ett liknande resonemang fördes av de enhetschefer inom socialtjänsten som jag intervjuade[39]. Avdelningsföreståndarna verkar skydda sina organisatoriska gränsrevir, medan behandlingsassistenterna som arbetar närmre samordnarna och ansvaras för den vardagliga hanteringen av ungdomarna, var mer positiva beträffande fördelarna med samordnarnas praktiska arbete.

Den skriftliga överenskommelsen

Somliga anställda på de särskilda ungdomshemmen kritiserade enstaka samordnare för att de försökte ”ta över ett möte”. Ett scenario som beskrivits av två behandlingsassistenter är att en samordnare, utan att informera de inblandade mötesaktörerna, tog över ordförandeklubban under mötet. Detta mötesövertagande beskrevs genom att samordnarnas arbetsverktyg, den *skriftliga överenskommelsen*, konstruerades som särskilt viktigt och jämfördes bland annat med ADAD-intervjuer[40].

I slutet av en intervju berättade en behandlingsassistent om en annan behandlingsassistent som upplevt samordnarens agerande under ett möte ”på ett ganska negativt sätt”. Den aktuelle behandlingsassistenten arbetade dagen då jag besökte institutionen och han visade sig villig att samtala med mig. När han berättade om hur MVG-samordnaren ”tog över hans möte”, var han klart upprörd. Behandlingsassistenten ville vid detta möte diskutera med socialtjänsten om de hade ordnat skola och fritidsaktiviteter för pojken Adil som snart skulle flytta till ett familjhem. Samordnaren ville i stället diskutera punkter som fanns på överenskommelsen. Denna överenskommelse är samordnarnas arbetsverktyg som enligt behandlingsassistenten redan används i andra vårdmodeller så som BBIC[41] och vid ADAD-intervjuer. Under intervjun är behandlingsassistenten upprörd flera gånger, han blir röd i ansiktet och höjer rösten när han berättar om möteshändelserna. Enligt honom var alla mötesdeltagarna, utom samordnaren Tobias, alltså assistenten själv, socialsekreteraren, pojken Adil och hans mamma alla negativa till Tobias agerande under mötet. (FA 0708) Vidare berättade behandlingsassistenten om överenskommelsen och en stridslysten samordnare:

> Han ville verkligen strida för det, att det är nånting som MVG-samordnarna har tagit fram som arbetsredskap (skriftliga

[39] Fast då handlade kritiken både om MVG-projektets idé samt samordnarnas yrkesutövande, se Basic (2009a).
[40] Se: http://www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=7145, 081222.
[41] Se: http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/barn_ungdom/BBIC/, 081222.

> överenskommelsen). Men då sitter jag nu med en pojk som är på mötet, vi sitter… soc… handläggare, behandlingsassistenten, en mamma, socialsekreteraren, MVG-handläggaren och då tar han fram det dokumentet. ”Det här vill jag att vi gör idag”. Men det är ett läge där vi har en pojk som ska flytta till ett familjhem, ingenting är klart och vi vill… Egentligen ska vi diskutera formaliteterna runt hans utflytt, när ska han flytta, eee, hur ska det gå till, eee, hur känner mamman och så vidare, och så vidare, men då kommer Tobias med sitt papper och säger ”nej”. Då tar han över hela mötet, nu är det detta som gäller idag och jag blir jävligt frustrerad över det. Jag tänkte ”fan, det har inte med saken att göra”. (…) Jag var helt oförberedd, jag satt där som ett frågetecken. Va fan? … när ska han börja skolan i --- (kommunen), vem ska ta i det och hur ska det gå till och så vidare. Det var viktigt för mig, inte hans jävla papper det var helt oviktigt för mig. Han tog över hela mötet och det, eee, eee, tyckte jag var, eee, inte bra.

I samverkansavtalet mellan Statens institutionsstyrelse och kommunerna står det att ”vårdplaneringen regleras i en skriftlig överenskommelse mellan den unge/vårdnadshavare, socialtjänsten och det särskilda ungdomshemmet”.[42] Den skriftliga överenskommelsen aktualiseras som särskilt viktig i den ovanstående berättelsen om mötesövertagandet, som ett *heligt objekt* om vi lånar Collins begrepp[43]. Behandlingsassistenten beskriver överenskommelsen som ett dokument som redan används inom ungdomsvården och därmed banaliseras betydelsen av samordnarnas arbetsredskap. Samordnaren framställs som en stridslysten aktör som driver fram användningen av överenskommelsen och därmed marginaliseras det viktiga kring ungdomens övergång till ett familjhem och skolplacering.

Samordnarens skriftliga överenskommelse i kontrast till de egna praktiska försöken att hjälpa pojken vid övergången till familjehem verkar användas för att profilera den egna yrkesstatusen.

Den praktiska hjälpen som pojken behöver vid övergången aktualiseras av behandlingsassistenten som viktigare i jämförelsen med samordnarens överenskommelse, denna ses mer som ett exempel på en onödig rekvisita. I fortsättningen av intervju utkristalliseras detta i jämförelsen mellan två dokumentverktyg. Behandlingsassistenten beskriver utgångspunkten i samordnarnas yrkesutövande:

> Behandlingsassistent: Det är så här att MVG-samordnarna arbetat utifrån ett papperskoncept med frågor som egentligen, eee, vi redan använder. Ett sånt frågeformulär som går under namnet ADAD.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Och där är det precis likadant upplagt som i ADAD (…) nu kommer MVG-samordnaren med ytterligare ett dokument som bygger precis på samma sak och då säger jag först

[42] http://www.stat-inst.se/document/Samarbetsavtal_MVG.pdf, 081222.
[43] Collins (2004), s. 79-101, 150-151, 183-222.

> ”det här är ju ADAD, du kan läsa i ADAD sen” eller ”du kan titta i våran… så här jobbar vi, fast vi har det inte här”.

Överenskommelsen beskrivs som ett frågeformulär som institutionspersonalen redan använder vid ADAD-intervjuer. Härmed uttrycks institutionspersonalens arbetsverktyg som någonting positivt i motsats till samordnarnas som beskrivs som en kopia av ADAD-dokumentet, en kopia på något som redan finns. Det implicita, i det ovanstående, är att *vi* från de särskilda ungdomshemmen använder oss av kvalificerade arbetsverktyg jämfört med samordnarna, *de andra,* som dubblerar samma arbete.

De båda dokumenten, överenskommelsen och ADAD, får genom berättelsen en särskild betydelse och framställs därför som särskilt viktiga. De används av den intervjuade som *kamprekvisita* när han ska beskriva den egna yrkesstatusen. I denne behandlingsassistents berättelse finns inslag av en byråkratisk, principfast, men ”tom”, orientering i samordnarnas arbetet med ungdomen och hans aktuella angelägenheter.

Samordnaren som kontrollör – chef - behandlare

Institutionspersonalen beskriver också samordnarnas praktiska yrkesutövande i relation till olika förväntningar. I några av intervjuerna framkom de motsättningar mellan förväntade samordnarroller och erfarenheterna av dessa. Dessa motsättningar blir aktuella både i institutionspersonalens beskrivningar av samordnarna avseende det förväntade liksom när bilder ges av det faktiska skeendet under samordnarnas yrkesutövande. Samordnarna beskrivs ibland som kontrollörer, chefer och behandlare: roller som inte uppskattas av institutionspersonalen.

En avdelningsföreståndare som uttryckt sig kritiskt om samordnarnas sätt att arbeta säger i slutet av intervjun (FA 0731):

> Avdelningsföreståndare: De (samordnarna) ska inte komma hit och ifrågasätta min personal. Det är det som jag tycker är märkligt för att vi har andra instanser som kommer och kontrollerar oss.
> Goran: Ja, ja.
> Avdelningsföreståndare: Samordnarens roll är inte att komma och kontrollera min personals arbetssätt utan de ska relatera sitt jobb till, eee, själva projektet.

I citatet ser vi en motsättning mellan en förväntad rollbeskrivning, att inte kontrollera institutionsanställda och ”relatera sitt jobb till själva projektet”, i kontrast till beskrivningen av det faktiska som händer, att kontrollera och ifrågasätta personalen på institutionen. Interaktionen ovan tycks aktualisera de motsättningar som i sin tur skapar bilden av samordnarna som kontrollörer. Somliga institutionsanställda framställer samordnarna som behandlare, även denna bild framställs i kritiska ordalag.

Jämförelser utgör en grund för bedömningar. En behandlingsassistent hade träffat två samordnare. Den ena var samordnaren Annika som beskrevs med beröm, medan den andra, samordnaren Stefan, beskrevs mer kritiskt (FA 0734). Behandlingsassistenten berättar nedan om samordnaren Stefans arbetssätt:

> Behandlingsassistent: Han (samordnaren Stefan) har ringt och frågat hur det gått och tyckt väldigt mycket om hur detta ärende ska skötas och hur vi ska göra med flickan i fråga och… Om jag hade kommit och frågat honom ”vad tycker du, hur ska man organisera”, då är det ok om han tycker nånting och eventuellt ger ett råd men jag tycker att han gått in som: ”Så här ska ni göra!”
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Som en chef ungefär, eee, ja han har inte haft klubban och bankat oss men han tyckte mycket i alla fall. (skratt)
> Goran: (skratt)
> Behandlingsassistent: Han har också pratat med tjejen så att… ”så här ska ni göra”. Ja, jag tycker att han betett sig mycket som behandlare.

Motsättningen aktualiseras både när behandlingsassistenten beskriver samordnaren Stefan i termer av det förväntade samt när han ger bilden av det faktiska som händer. Det kan också noteras att en markering görs av samordnarens samtal med flickan: här har han uppträtt som ”behandlare”, dvs. enligt behandlingsassistentens sätt att betrakta det, agerat utanför projektets ramar.

Balansering i framställningen – beskrivningarnas nyansering

Att socialt jämföra sig med andra sociala kategorier är vanligt och ofta nödvändigt för att kunna se sig själv i förhållande till andra. Man kan säga att vi vardagligen sysslar med ett kontinuerligt utarbetande av identiteter där sociala jämförelser spelar en stor roll. Man jämför sig med sin egen grupp och med andra, granskar och utvärderar hur man själv har det, upplever tillvaron, och beter sig i kontrast till andra.[44]

De intervjuade institutionsanställda i denna studie *balanserar* sina beskrivningar när de beskriver projektet och samordnarna. Balanseringen blir synlig då beskrivningar jämförs och jämförelsen i sig kan bli explicit, implicit eller tidsmässig.

Den explicita jämförelsen aktualiseras ibland med användning av ord som signalerar invändning eller motsats så som *men* och i något fall *sen*, ord som skiljer ut (men även förenar) två motsatta verklighetsbeskrivningar.

Den implicita jämförelsen kännetecknas av två separata verklighetsbeskrivningar som ingår i samma kontext och kan jämföras. De intervjuade beskriver ofta

[44] Åkerström (2006; 2004); Snow och Anderson (1987).

samordnarnas handlade på mer än ett sätt i en och samma berättelse. Ofta får vi genom den ena verklighetsbeskrivningen en positiv bild av samordnarna, en form av socialt erkännande i yrkesrollen. Den andra framställningen verkar återställa balansen i berättelsen där samordnarna beskrivs i negativa ordlag.

I *den tidsmässiga jämförelsen* förhåller sig berättaren till dåtid, nutid och framtid när de beskriver samordnarna. Det vanliga är att en negativ dåtidsbeskrivning ofta neutraliseras med de positiva nutids- och framtidsbeskrivning.

Olika bilder av samordnarna målas upp i institutionspersonalens berättelser, dessa bilder jämförs och används därmed som verktyg för *balansering* av framställningen. Genom att ”både-och”-bilder presenteras i berättelserna konstrueras, avgränsas och förenas motsatta samordnarbeskrivningar och balansen i framställningen av samordnarna återställs.

Den explicita jämförelsen

Ett tydligt mål med projektet är att förbättra samverkan mellan de berörda aktörerna, särskilt triaden samordnare, socialtjänst och institution. Institutionspersonal gestaltar hur detta utspelas på fältet och genom detta aktualiseras två verklighetsbeskrivningar i en och samma berättelse – samordnarna som obetydliga och samordnarna som hjälpsamma.

En avdelningsföreståndare som jag träffade på en behandlingsavdelning har klara synpunkter om MVG-projektet och om MVG-samordnarna. Han berättar att idén med MVG-projektet är bra och att en sådan insats behövs. De flesta samordnare som han träffat ”är duktiga och pålästa” men på grund av ett bra samarbete ”som redan finns” mellan institutionen och olika socialtjänstkontor ”behövs de (samordnarna) inte”. (FA 0705) Han berättar om hur samordnarna upplevs av de andra avdelningsföreståndarna som han pratat med:

> Avdelningsföreståndare: Det upplevs av flera föreståndare här, att de MVG-samordnarna som vi har träffat är mest i vägen.
> Goran: Ok.
> Avdelningsföreståndare: En institution som behöver stöd och hjälp i samarbetet med socialtjänsten och för att plocka fram den unges rättigheter och så, eee, då kan de göra väldigt mycket men om samarbetet finns…
> Goran: Mmm.
> Avdelningsföreståndare: Då tror jag, då är det rätt jobbigt för dem att komma in.
> Goran: Visst.
> Avdelningsföreståndare: Vad är det då samordnarna ska ägna sig åt?
> Goran: De ska inte förstöra det som fungerar i en vårdkedja.
> Avdelningsföreståndare: Flera upplever att vi har en ytterligare människa att ta hänsyn till som stjäl tid från föräldrar och från socialförvaltning under ett möte och framförallt från eleven.

I citatet ovan kan vi utläsa att avdelningsföreståndaren vill visa upp den *samarbetskompetens* som finns i relationen mellan hans institution och olika socialtjänstkontor och som i sin tur marginaliserar betydelsen av samordnarna. Å ena sidan framställs det här som att socialtjänsten och institutionerna delar uppfattningen att samordnarna är obetydliga på grund av det samarbete som redan finns. Å andra sidan berättar avdelningsföreståndaren att det finns institutioner som behöver hjälp i sitt samarbete med socialtjänsten och detta kan tolkas som en form av erkännande av behovet av samordnare. Beskrivningen görs med hjälp av en explicit jämförelse (”men”) där samordnarna alternativt konstrueras som hjälp som behövs i samarbetet på somliga institutioner och socialtjänstkontor.

Den behandlingsassistenten som jämförde samordnaren Annika med samordnaren Stefan berättar att hon och hennes kollegor inte var nöjda med Stefans insats på grund av att han pratade för mycket under ”soc-mötena” och därmed ”tog över mötet”. (FA 0734) Behandlingsassistenten beskriver det positiva med samordnarna, men förlägger detta till det personliga utförande. Denna uppskattande beskrivning följs upp av en kritisk jämförelse.

> Det som jag ser är att det är mycket mer ordning på soc- mötena. Det går inte att jämföra, allt är i god tid och det är dagordningar, inbjudan och Annika (samordnaren) håller också i soc-mötet, så det är väldigt strukturerat. Hon ser också till att det vi bestämmer att det genomförs också, sen vet jag att med den andra samordnaren (samordnaren Stefan) är man inte lika nöjda för att han lägger sig för mycket i behandlingen och det gör inte Annika utan hon liksom går genom dagordningen och håller ordförandet då och sen upprepar hon vad som har sagts och det som ska göras och sen. Hon lägger inga synpunkter på hur vi ska arbeta och så.

Behandlingsassistenten målar upp två olika bilder av samordnare i en och samma berättelse. Den ena bilden visar en kompetent samordnare, en strukturbärare i ungdomsvårdkedjan. Denna bild följs direkt av en motsatsbild (”sen vet jag att …”) som verkar användas som en balanseringsrekvisita. *Den explicita jämförelsen* av samordnarna konstruerar två motsatta samordnarbeskrivningar samtidigt som balansen i framställningen av samordnarna återställs.

Den implicita jämförelsen

I ett annat exempel har vi en avdelningsföreståndare som berättar om två olika samordnare utan att explicit jämföra dem: ”två helt skilda samordnare, det går inte att jämföra dem”. Först berättar avdelningsföreståndaren en berättelse om *den uppskattande samordnaren* och sen, efter en stunds tvekan, berättar avdelningsföreståndaren om den andre *icke uppskattande samordnaren*. Den uppskattande beskrivningen är betydligt kortare än den kritiska beskrivningen. Genom att separat berätta om de två samordnarna aktualiseras en jämförelse i kontexten, en implicit sådan där samordnarna jämförs indirekt (inte som i den explicita jämförelsen: samordnaren x gör på så sätt *men* inte samordnaren y).

Avdelningsföreståndaren berättar i superlativ om den första MVG-samordnare som hon träffat, samordnaren Tomas. Hon uppskattar den struktur som Tomas frambringade på mötet och de PowerPoint-presentationer som han gjorde. Hon ger också beröm för att han lyckades stimulera eleven ”att sitta stilla” på mötets 2,5 timmar och engagera sig. (FA 0809) Avdelningsföreståndaren berättar om samordnaren Tomas:

> Avdelningsföreståndare: Han (samordnaren Tomas) var otroligt duktig, han skickade ut, eee, såna här kallelser till föräldrarna och till oss och till alla, så han gjorde dagordning, han samlade upp mina erfarenheter, föräldrarnas erfarenheter. Den killen var otroligt duktig att lyssna av, blanda sig inte i behandlingen, han bara såg till att vi följde, eee, dagordningen. Han hade alltihop på whiteboard, vad vi hade för mål, vad är delmålen, vem gör vad, vem har ansvar för att det görs, otrolig struktur (…) kanon, kanonbra var det.
> Goran: Vad heter han, samordnaren?
> Avdelningsföreståndare: Tomas heter han (…) När man var på mötet så fick man för sig at han var ganska osynlig men han var ju verkligen synlig i nätverket.
> Goran: Mmm.
> Avdelningsföreståndare: Till att knyta ihop, plocka fram och, eee, fånga tillbaka igen och, aaa, och samlade in många i nätverket och han gjorde <u>ett jättejobb</u> och finna genomförandeplaner som gick in i vår klient.
> Goran: Så du upplever honom som en stor hjälp?
> Avdelningsföreståndare: Mycket stor hjälp.

Avdelningsföreståndaren tvekade först när hon ombads att berätta om den andra samordnaren. Först efter min uppmuntran berättar hon om samordnaren Heidi och konflikten mellan aktörerna i ungdomen Rasids vårdkedja. Under berättandet är avdelningsföreståndaren upprörd, hon skriker och tappar ord flera gånger för att beskriva Heidis handlingar. I sin berättelse ger avdelningsföreståndaren en bild av den konflikt som hon själv och socialsekreteraren i frågan hade med samordnaren Heidi och som spred sig vidare till chefsnivå[45] och resulterade i att cheferna beslutade att ta bort Heidi från fallet. Enligt avdelningsföreståndaren är Rasids mamma offer i den kampen, hon handlade i enlighet med Heidis hänvisningar. Nu skämdes modern för att hon anmält institutionen till polisen och SiS-huvudkontor. Efter intervjun frågade avdelningsföreståndaren mig vad ungdomen Rasid tycker om Heidi och jag svarade att jag inte får lov att berätta detta. (FA 0809) Avdelningsföreståndaren berättade om det första mötet med socialtjänsten och ungdomen Rasid där samordnaren Heidi närvarade:

> Jag tar det från början. Det började så här och det var fullständigt katastrofalt. Det är jag (närvarande på mötet), jag känner att jag har några år på nacken, Laura är föreståndare på --- (namn på en avdelning på den institutionen), eee, det var två socialsekreterare som är 50+ båda två, har jobbat hela sitt liv inom socialtjänsten och jag hade med mig en behandlingspersonal också, eee, för att vi

[45] Kommunens socialtjänstchef, institutionschefen från det särskilda ungdomshemmet och MVGs projektledare.

> skulle göra en liten bedömning hur vi kan lägga upp detta. Efter detta möte så var vi fullständig nerplattade i skorna. Vi såg ut som jävla guldfiskar, vi bara satt och gapade, ”vad är detta?”. Jag har aldrig blivit så kränkt tror jag i min yrkesroll och, eee, och det var hemskt att, alltså det var hemskt… Vi har pratat jättemycket om det, när jag ser att vi sitter fem stycken som jag tycker har massor med erfarenheter: två socialsekreterare, två föreståndare och en behandlingsassistent som har massor med erfarenheter, att vi blir total plattade, vi är inte värda någonting och ingen av oss säger nånting… Jag förstår inte att den kvinnan kan komma in och få fem stycken erfarna människor att känna sig som skit. Det är för mig ofattbart vilken kraft denna kvinna har. Jag… jag blev så förbannad, när jag tänker på det, att vi satt där, så här och ingen av oss säger nånting. Hon bara kör.

Avdelningsföreståndaren berättade att socialsekreteraren frågat samordnaren Heidi, tidigare när samordnarna presenterade sig i den kommunen, om samordnarna är en tillsynsmyndighet och att samordnaren Heidi svarade: ”Nej, men jag ska se till att du gör ditt jobb”. Konflikten på mötet ovan handlade bland annat om Rasids planering efter institutionsvistelsen. Intervjun fortsätter med fokus på det praktiska som hände under mötet:

> Mamman och Rasid är med på mötet, så kommer hon (samordnaren) in och presenterar sig och säger, ”här ska ni göra genomförandeplan och vi ska ha målsättning, vi ska ha mål, och målet är att Rasid ska flytta hem till mamma”. Aaaha ”det har vi som mål”, då gör socialsekreteraren ”vauuu”, den här mamman har åtta barn där och alla har varit placerade innan. ”Men herre god” säger socialsekreteraren ”läser ni i MVG handlingar och bakgrunden?”. ”Nej, det gör jag aldrig ”, ”nehej”… ”Nu ska vi göra genomförandeplan och målet är att Rasid flyttar hem och nu ska vi se hur lång tid detta tar?”

Avdelningsföreståndaren och socialsekreterarna upplevde målsättningen som felaktig och samordnarens sätt som provokativt. Stämningen på mötet återberättas som ”frustrerande”:

> Det blev så frustrerande, så vi ville ju liksom avsluta detta så snabbt som möjligt, eee, med Heidi och på nåt sätt tygla det lite, jag tror att alla kände så, allihopa ”nu måste vi ha väck Heidi” så att jag kan beskriva vad --- (avdelningens namn) är, vad det är jag behöver, eee, hur ser vårdplanen ut, att vi går igenom i lugn och ro, så som vi alltid brukar göra.

Efter det ovan beskrivna mötet utspelades några möten till och enligt avdelningsföreståndaren ”klankade” Heidi ofta på mötesaktörerna (myndighetspersoner i Rasids vårdkedja) om ”hur fel de gjorde”. Förutom i samband med mötena återspeglades konflikten enligt avdelningsföreståndaren genom inslag i institutionens oroliga vardag:

> Hon (samordnaren Heidi) gick även över sina befogenheter tycker jag. Jag förstår henne, när jag tänker på det nu, hon ringde mycket till Rasid, hon ringde mycket till hans mamma som ett stöd men det var alltså, eee, hon uppmanade mamman att klaga på oss, att anmäla oss och så. En kväll när Rasid höll ett jäkla liv här, vi var alltså tvungna att avskilja Rasid, mitt i detta kaos ringer hon då och under avskiljningen vill Rasid ringa till polisen och polisanmäla oss och det får man gärna göra men inte i en avskiljningssituation. Jag sa ”jag vill att du funderar på vad du ska säga till polisen, tänka igenom det, vem du ska anmäla sen kan du göra det”. Och det sa vi också till Heidi ”det är klart att han får lov att ringa till polisen när han lugnat sig” för jag trodde att polisen inte kommer att ta honom på allvar om han ringer i den situationen. Heidi ringer då hem till mamman som polisanmäler det, så polisen ringer hit och frågar ”vad vi gör”.

Avdelningsföreståndaren berättar om hur andra professionella, som socialsekreteraren, blivit upprörda: en mycket emotionell beskrivning. Även för pojken sägs det vara en fördel när Heidi inte är närvarande på möten som rör honom:

> Avdelningsföreståndare: Det var inte bra för Rasid, det var inte bra för hans mamma, det var absolut inte bra för oss som fick utstå magsår varje gång vi utsattes för detta. I alla fall i slutet blev det så här att socialsekreteraren ringde till mig ett par gånger per dag och grät och var helt uppgiven och, eee, tyckte att hon blev så körd och att Heidi var så elak mot henne, så hon ringde till Heidi och skällde ut henne och tyckte att hon var inkompetent och största idioten och sa en massa såna här fula ord.
> Goran: Mmm.
> Avdelningsföreståndare: Sen ringer Heidi till mig och säger att, eee, (paus ca 3 sek) att jag har också klagat på henne. ”Ja, det har jag” sa jag. Då skulle jag ringa till olika institutioner och få en referens för henne. Varför det? Du ska inte söka jobb hos mig, jag skiter i det, jag ringer inte runt och frågar vem du är, och sen så ”aaa nu har jag inte tid att prata med dig om såna dumheter (härmar Heidi som skriker)”. Då sa jag ”nu avslutar du samtalet, det är du som har ringt till mig och du ska avsluta det på ett vettigt sätt”.
> Goran: Ja.
> Avdelningsföreståndare: ”Du slänger inte på luren, du ska avsluta det på ett vettigt sätt för att du har ringt mig”, och då avslutar hon ”nu är jag framme, nu är jag framme vid en institution där de uppskattar mitt arbete det ska du veta , hej då (härmar gråtig röst)”. Sen har jag inte hört nånting från Heidi.

Avdelningsföreståndaren ovan beskriver två olika samordnare i två separata berättelser. Den ena beskrivningen framställer en uppskattad samordnare, den andra en motsats till denna, någon som är oönskad i ungdomsvårdkedjan. Genom att separat berätta om de två samordnarna aktualiseras en jämförelse i kontexten och på så vis skapas en balans i framställningen. De positiva och negativa beskrivningarna verkar neutralisera varandra och berättelsen om samordnare

balanseras därmed. Berättelsernas poäng tycks vara att samordnare dels kan vara *mycket* bra, men också ställa till mycket problem i institutionslivets vardag med dess samarbetande närbyråkrater[46].

Den tidsmässiga jämförelsen

De intervjuade institutionsanställda utvärderar samordnarna, ibland genom att förhålla sig till det som har hänt (dåtid), det som är aktuellt eller pågår (nutid) och det som förväntas hända (framtid). I deras berättelser kan vi utläsa att en negativ beskrivning av dåtiden ofta neutraliseras med en positiv beskrivning av nutiden och framtiden.

En behandlingsassistent är mycket nöjd med samordnarnas insats. I början av MVG-projektet var hon orolig men när hon träffade den första samordnaren, Marcus, utformade de tillsammans ett arbetssätt, vilket senare också tillämpades med de andra samordnare hon träffade (hon träffade fem olika samordnare). Metoden grundar sig på att samordnaren är både ordförande och sekreterare på mötet. (FA 0807) Behandlingsassistenten berättar om samordnarna i dåtiden och nutiden:

> Behandlingsassistent: Jag hade ju en del farhågor innan, eee, jag var lite skeptisk innan, att det ska bli en myndighetsperson till. Hur ska eleverna uppleva att det sitter här flera myndighetspersoner och att alla ska tycka och tänka och jag var orolig att de ska gå i allians med eleven, förstår du?
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Men det var inte riktigt så, utan de är som ordförande under mötena, för agenda för alla och sammankallar för mötet och så. De jobbar mycket med utslussen efter vården här, vilken jag tror eller tycker brister.
> Goran: Mmm.
> Behandlingsassistent: Det tar tid att få upp utsluss och eftervård. Man måste jobba med det i ett tidigt skede för även om det känns att, ett år i vår behandling, att man har tid, så måste man diskutera det i ett tidigt stadium. Där var de god hjälp tycker jag.

Hon beskriver att hon i dåtiden kände oro över att ha en ny aktör i ungdomsvårdkedjan, en som eventuellt kunde ”gå i allians” med ungdomen mot de andra aktörerna. I nutidsperspektivet lyfter hon fram samordnarnas praktiska hjälp, något som tycks ha dämpat hennes skepsis. Nutidsbeskrivningen grundar sig på en framtidstanke, att planera tiden efter institutionsvistelsen. Det verkar som att behandlingsassistenten ovan, genom att jämföra över tiden, balanserar sin framställning.

[46] Michael Lipsky (1980) beskriver närbyråkrater (street-level bureaucracy) som tjänstemän inom offentlig sektor som har personlig kontakt med medborgarna och stor handlingsfrihet när det gäller utförandet av sina arbetsuppgifter. Exempel på närbyråkrater i Lipskys mening är anställda inom skolväsendet, socialtjänsten, polisen, rättsinstanser, sjukvården m.m. (Lipsky, 1980, s. 59-60)

En annan behandlingsassistent berättar med ett positivt tonfall om samordnarna han träffat (FA 0709) när jag frågar honom: ” Hur upplever du samordnarna?”

> Eee, min första tanke när vi fick reda att de skulle komma, samordnarna, tänkte vi ”vad ska de samordna till”? Är vi inte många som ska samordna? Det undrade man, men ingen förstod vad det handlar om, för att det är ju faktisk så att det är efter tiden här, (på institutionen) som är viktigt att den här samordnaren är med. Man har sett nu att vi kan faktiskt ha nytta av att dem, (samordnarna). De kommer att se till att en hel generation av elever följs efter vistelsen här på institutionen.

Behandlingsassistenten ovan balanserar sin framställning genom en tidsmässig *jämförelse*, han förhåller sig till dåtid, nutid och framtid under sin berättelse. I dåtiden beskrivs farhågor med den nya samordnarfunktionen, rädslan för att olika samordnarfunktioner ska krocka med varandra. I nutiden aktualiseras framställningen om att ”ha nytta” av samordnarna, som i sin tur neutraliserar farhågor från dåtiden. Det viktiga i nutidsbeskrivning är att samordnarnas insatser ska fokusera på tiden efter ungdomens vistelse på institutionen. Behandlingsassistentens framställning av framtiden är genomsyrad av nutidens eftervårdstanke där samordnarna beskrivs som betydelsefulla för ”en hel generation av elever”.

4. SYNPUNKTER PÅ SOCIALSEKRETERARNA

Berättelserna från institutionsanställda är ofta kritiska mot socialsekreterarnas praktiska yrkesutövande och mot det motstånd som socialsekreterarna uppvisar i relation till samordnarna. Kritiken är särskilt stark på de utredningshem som jag besökte och kommer bland annat till uttryck genom att de institutionsanställda beskriver socialtjänsten i en del kommuner som ineffektiv vid beslutsfattande (”tröga”) liksom när de berättar om rutinerna i kommuner vilka begränsar samordnarnas kontakter med de placerade ungdomarna.

”Motståndet finns hos socialtjänsten”

Projektet ”Motverka Våld och Gäng” är planerat som ett samarbetsprojekt mellan socialtjänsten och Statens institutionsstyrelse. En del av personalen från de särskilda ungdomshemmen berättar att samordnarna stöter på svårigheter i samarbetet med socialsekreterarna. Det beskrivna störningsmomentet i samarbetet är intressant, bland annat i det avseendet att projektet ger socialtjänsten rabatt på den fakturerade placeringskostnaden hos Statens institutionsstyrelse, vilket uppmärksammats av vissa institutionsanställda.

Två utredningssekreterare berättar att tanken med MVG-projektet är bra, att ett sådant samverkansprojekt behövs. Utredningssekreterarna vet inte vad MVG-samordnarna gör men de uppmärksammar den dåliga kontakten mellan socialtjänsten och MVG-samordnarna som ett tydligt tecken på att samarbetet som projekten ska främja inte fungerar. (FA 0724) Utredningssekreterarna berättar om brister i samarbetet mellan en socialsekreterare och en samordnare:

> US1: Jag pratade med en socialsekreterare och då hamnade socialsekreteraren och MVG-samordnaren i en rätt så hetsig diskussion här efter ett möte (djupt andetag) där jag var med (skratt) och tänkte varför står jag här? (skratt) MVG-samordnaren menade att de skulle boka mötet, eee, längre fram, efter tiden här och socialsekreteraren ville inte detta (djupt andetag).
> US2: Som ett uppföljningsmöte?
> US1: Ja.
> US2: Mmm.
> US1: Och där så försökte… Det var en man (samordnaren Stefan) och han försökte säga, ”ja, men vi behövde gå genom vad ska hända framöver och så”. Socialtjänsten säger ”nej nu vet du, du har varit här, nu ska vi genomföra detta och vi kommer att ha mötet sen och då får du komma med”, men han ville boka ett möte och hon ville inte boka ett möte (djupt andetag), så hon blev rätt så irriterad och mer eller mindre bara satt så.
> US2: Det blev inget möte?
> US1: Nej.
> Goran: Vilken kommun det handlar om?
> US1: Det handlar om --- (kommun) (paus ca 3 sek)

> US2: Det är prestige.
> US1: Lite så.
> Goran: Vem är samordnaren?
> US1: Stefan.
> Goran: Är det Stefan?
> US1: Aaa.
> Goran: Det kan gå till på så sätt också?
> US1: Jag tycker att motståndet finns hos socialtjänsten inte hos MVG-samordnarna för jag tycker att de är väldigt vänliga, trevliga och positiva i kontakten. (…) Socialtjänsten är rätt så… De tycker kanske att det är jobbigt att det kommer ytterligare en till som vill vara med och på nåt sätt ska ha lite tillsyn. Jag vet inte, det… det fungerar inte jättebra kan man säga.

Utredningssekreterarna beskriver som observatörer att samarbetet mellan socialtjänsten och samordnarna inte är friktionsfritt. De pekar också ut varifrån motståndet härrör: ”motståndet finns hos socialtjänsten”, samtidigt som de visar på samordnarnas vilja till samarbete genom att säga: ”de är väldigt vänliga, trevliga och positiva i kontakten”. Genom denna framställning gestaltas utredningssekreterarna som samarbetsvilliga gentemot samordnarna i kontrast till socialtjänsten som framställs som samverkanshindrande.

I de ovanstående citaten beskrivs ett praktiskt problem i vårdkedjan. Frågan som ställdes av samordnaren Stefan var: ska vi boka tider för framtida möten? Utredningssekreterarna som jag samtalade med reflekterade även över praktiska frågor, så som vilken yrkeskategori skulle kalla samordnarna till mötet:

> US1: Det var diskussion om detta, att socialtjänsten kallar till mötena och vem som ska kalla på MVG-samordnarna? Är det socialtjänsten eller vi som ska kontakta MVG-samordnaren, för att, om vi ska ha uppdragsmötet till exempel. Det känner jag mig lite tveksam till, vem är det som kallar vem?
> US2: Aaa.
> US1: Ligger det på socialtjänstens bord eller ligger det på vårat bord?
> Goran: Ok, men hur är det nu?
> US1: Vi pratar med socialtjänsten sen…
> US2: ...tar de kontakt med MVG-samordnarna.
> US1: Aaa. För det är också såna otydligheter, alltså vi bokar mötet, uppdragsmötet med socialtjänsten, de kommer hit, i och med detta så förutsätter jag att socialtjänsten tar kontakt med MVG-samordnaren för att de vet om att MVG-samordnaren finns och de vet om MVG–projektet och de vet att de fick billigare peng, att placera en MVG-placering då.

Ungdomarna ”är inte djur, de är människor som behöver hjälp” – berättelsen om en ”trög socialtjänst”

Ungdomarna som var placerade på de särskilda ungdomshemmen beskrevs av en del institutionsanställda som svävande ”i ovisshet” på grund av socialtjänstens ineffektivitet vad gäller beslutsfattande. I dessa berättelser presenterades, förutom socialsekreterarnas ineffektivitet, de placerade ungdomarna som offer, de institutionsanställda som kompetenta och samordnarna som aktiva aktörer som ställer krav på socialsekreterarna.

En behandlingsassistent (på en utredningsavdelning) är kritiskt till att ungdomarna vistas för långt tid på utredningsavdelningen. Behandlingsassistenten har haft kontakt med två MVG-samordnare och han är positiv till deras arbete. Han beskriver med glädje en MVG-samordnare som ställde krav på en socialsekreterare. (FA 0804) Han berättar om det praktiska arbetet samordnarna gör:

> Tanken med deras jobb verkar, att vara elevens eller den unges språkrör i relation till socialtjänsten och, eee, den kvinnan (samordnaren) som jag innan pratade om, där blev jag ganska imponerad utifrån detta som jag såg. Det handlar om en socialtjänst som är ganska trög, de har svårt att komma till beslut, de har svårt att uttrycka beslut, de har överhuvudtaget svårt att fatta beslut, de hela tiden… Där var jag väldigt mycket och tyckte att det var viktigt att det fanns ett beslut, att vi har nånting att säga till eleven så att han slutar sväva i ovisshet och det hände inte mycket. Den MVG – samordnaren krävde av mig att ha samtal med honom (socialsekreteraren), krävde ett beslut av honom, krävde ett datum där beslutet ska fattas till, det gjorde hon väldigt bra tycker jag.

Behandlingsassistenten uppmärksammar att samordnaren ställer krav på socialsekreteraren som är ”trög” och därmed konstrueras en aktiv samordnare. Vidare berättar behandlingsassistenten om den för långa placeringstiden på utredningshemmet:

> Behandlingsassistent: Sen kan jag tycka att det kan ta lång tid. En utredning ska va åtta veckor, så kan det va att socialsekreteraren blir sjuk eller åker på semester, då dröjer det fyra veckor till på utredningen, så är man uppe i 12 veckor och sen ska socialsekreteraren hitta en plats då. Vi kommer med förslag. Det kanske är sommar och socialsekreteraren har fyra veckors semester då blir ungdomen kvar fyra veckor till här. Man är uppe i fyra månader innan… det tycker jag är…
> Goran: Inte bra?
> Behandlingsassistent: Det är det verkligen inte.
> Goran: Det är verkligen ett skrämmande scenario.
> Behandlingsassistent: Aaa, och det förekommer. Det är ingenting som görs med flit utan det blir bara så. Semestrar, sjukdomar och arbetsgivare ersätter inte sina första timmar. De (ungdomarna) är

> inte djur, de är människor som behöver hjälp. Det här är ett § 12 hem, utredning inte behandling, detta är förvaring.

Ett mål i arbetet med ungdomarna har varit att förkorta institutionsvistelsen. Här har samordnarnas arbete vilat på forskning, som presenteras via föreläsningar och litteratur. Budskapet har varit att korta vårdtider är mer effektiva. Här handlar det dessutom om en utredningsverksamhet. Här applåderas denna strävan till att tydliggöra och förkorta en institutionstid, som enbart sägs utgöras av ”förvaring”. Socialtjänsten i en kommun med socialsekreteraren i spetsen framställs som långsam och otydlig vad gäller beslutsfattandet, medan samordnaren utgör en allians, som med kraft kan driva på den byråkratiska hanteringen.

Begränsad samordnare: dåliga förutsättningar för eleven

Socialtjänsten sägs i vissa fall ha begränsat samordnarens kontakter med ungdomarna. En utredningssekreterare kommenterar i en intervju dessa svårigheter som hon uppfattar som orimliga i samordnarens yrkesroll. Utredningssekreteraren framhävde den kompetens som fanns inom det besökta utredningshemmet och pekade på återkommande konflikter med socialtjänsten i en av MVG-kommunerna. Hon berättade att ”den senaste konstigheten” som socialtjänsten i den kommunen gjort sig skyldig till var ett avbrott av en flickas utredning fast att hon hade ”allvarliga missbruksproblem”. Den flickan var med i MVG-projektet och jag hade intervjuat henne innan jag träffade utredningssekreteraren. När intervjun med utredningssekreteraren avslutades släppte hon ut mig ur hemmet och frågade vad flickan berättat om sin socialsekreterare under intervjun. Jag förklarade då för utredningssekreteraren att jag inte får lov att sprida den typen av information. (FA 0706) Hon är kritisk till socialtjänsten som lägger hinder i vägen för samordnarens arbete.

> Utredningssekreterare: De tillåter inte MVG-samordnarna att ha kontakt med eleven mer än precis timmarna före soc mötet och det innebär att man väljer tidpunkter. MVG-samordnarna pratar med ungdomen när ångesten är som högst, orosmomenten som störst, förväntningar som störst och unge… Vad som ska hända på socialtjänstmötet och jag tycker att det är ganska taskiga förutsättningar för ungdomssamordnare.
> Goran: Mmm, ok, mmm. Men kan du ge något exempel från ett praktiskt ärende, för detta du säger? Från något möte kanske?
> Utredningssekreterare: <u>Alltså vi har haft, två… den första placeringen</u> vi haft med den kommunen som var aktuell för MVG där avsade sig kommunen kontakten med ungdomssamordnaren eftersom det kunde de, eftersom eleven var inskriven före den 1/1-07.
> Goran: Mmm.
> Utredningssekreterare: Denna gång så är det just det här att, eee, ungdomssamordnaren fick träffa den här flickan klockan 9 sen hade vi stormötet klockan 10 och under den tiden, flickan är väldigt disträ, eee, hon undrade liksom ”har mamma kommit och när ska vi

ses då?" och då kommer en ny (samordnaren) och vi har inte förberett henne.
Goran: Mmm.
Utredningssekreterare: Sen har inte ungdomssamordnaren kunnat va' med på…
Goran: Mmm.
Utredningssekreterare: ...de andra mötena och detta är ett väldigt specifikt sätt. Det var sommar, tror jag, också…
Goran: Mmm. Om vi till exempel tar den flickan jag pratade med (flickan som jag intervjuade före utredningssekreteraren), eee, upplevde du att samordnaren hade kontakt med hennes mamma eller föräldrar?
Utredningssekreterare: Nej, inte med tjejen heller, det accepterar inte socialtjänsten.
Goran: Socialtjänsten accepterar inte att…
Utredningssekreterare: Ungdomssamordnaren fick träffa flickan här en timme före socialtjänsten… De fick inte ha telefonkontakt, ingen brevkontakt, ingen besökte henne över huvudtaget. (paus ca 4 sek) Så jag vet inte hur mycket restriktioner den kommunen har förhandlat sig till? Det vet inte jag.
Goran: Så du upplever inte detta som positivt?
Utredningssekreterare: Vad?
Goran: Detta att samordnare begränsas i sina kontakter med…
Utredningssekreterare: Jag tycker att detta är självklart att ungdomssamordnare måste ha kommunikation både med den unge och familjen, den unges nätverk också, att kunna väga samman och införliva samförstånd både med socialtjänsten och institutionen.

Samordnaren beskrevs som begränsad i sitt yrkesutövande som ett resultat av en speciellt förhandlad interaktionsmall i samordnarens kontakt med ungdomen, vilket kritiseras av utredningssekreteraren. Samordnarens roll kunde varit berikande för både samarbete och för ungdomarnas framtida behandling, om de bara fått arbeta enligt en tänkt plan. Vi kan således utläsa vissa förväntningar som aktualiseras om begränsningar upphör. Samordnarna förväntas "införliva samförstånd både med socialtjänsten och institutionen".

5. AVSLUTNING

Syftet med denna studie är att utifrån mitt empiriska material kartlägga och beskriva hur de anställda på de särskilda ungdomshemmen tolkar, definierar, och upplever projektet *Motverka Våld och Gäng* och samordnarna genom kategoriseringar i den språkliga diskursen.

Institutionsföreträdare uppmärksammar olika brister hos socialtjänsten i en del ungdomsfall. Vården som placerade ungdomar får vid de särskilda ungdomshemmen beskrevs ofta som lyckad i kontrast till eftervården. Projektet tycks rättfärdigas genom berättelser där socialtjänsten pekas ut som långsamt och otydlig avseende ungdomens eftervård.

En vanlig uppfattning är att kommunernas ekonomiska situation styr både vården och eftervården som ungdomarna får. Den omtalade subventionen avseende kostnaden på vårdavgifterna (som en del av projektet) beskrevs vanligen i positiva ordalag. Subventionen sattes ofta i samband med kommunernas svåra ekonomiska förutsättningar och den faktiska ökningen av antalet placerade ungdomar under projekttiden.

De flesta som jag intervjuade under denna studie var kritiska till socialsekreterarna de mötte i sitt arbete. Berättelserna var genomsyrade av kritik mot socialsekreterarnas praktiska yrkesutövande och mot motståndet som socialsekreterarna uppvisade i relation till samordnarna. Brister i samarbetet mellan socialsekreterare och samordnare omtalades ofta vilket skapade bilden av de institutionsanställda som samarbetsvilliga gentemot samordnarna i kontrast till socialsekreterarna som framställdes som samverkanshindrande. De placerade ungdomarna framställdes som offer för en otillfredsställande samverkan.

De nya aktörerna i ungdomsvårdkedjan, samordnarna, beskrevs av de institutionsanställda med en blandning av uppskattning och kritik.

Samordnarnas arbetsuppgift framställs av en del institutionsanställda som komplicerad och de av samordnarna som lyckades med den invecklade uppgiften uppskattades och erkändes i sin yrkesroll. De uppskattade samordnarna beskrevs som insatta i ärandet, som en ”påläst” aktör, någon som främjar strukturen och som hjälper socialsekreterarna, institutionspersonalen, ungdomarna och föräldrarna.

En del av de intervjuade berättade att personalen på vissa av de särskilda ungdomshemmen haft som *mötesrutin* att inte låta ungdomarna närvara på hela mötena. Ungdomarna framställs, av några av de intervjuade, som svaga aktörer som inte klarar att närvara på hela mötet och därmed rättfärdigas rutinen att inte låta dem vara med under mötena. Andra kritiserar däremot mötesrutinen och uppskattar samordnarnas försök att förändra det traditionella sättet där ungdomarnas deltagande begränsas.

Samordnare och institutionsanställda framställs ibland som koalitionspartner där relationen gentemot socialsekreteraren gestaltas genom en vi och dom diktomi. Nutida och dåtida interaktion med socialsekreterarna förklaras med kritiska termer

och samordnarnas arbetsuppgifter beskrivs så här: någon som kontrollerar socialsekreterarna och på så sätt försvarar ungdomarna.

Ibland beskrivs samordnarna som ifrågasättande mot socialtjänsten och institutionspersonalen, denna framställning genomsyras av en koalitionsbeskrivning av relationen mellan institutionspersonalen och socialtjänsten där samordnaren gestaltas som en utomstående aktör.

Institutionsanställdas berättelser om samordnarnas praktiska yrkesutövande aktualiserar motsättningarna mellan en förväntad samordnarroll och erfarenheter av hur rollen faktiskt gestaltas. I dessa beskrivningar framställs samordnarna som kontrollörer, chefer, behandlare, okunniga, krävande, ifrågasättande och som stresskapare. De samordnare som beskrivs med dessa kritiska termer uppmärksammas sällan för att de gjort för lite, utan de framställs som en aktör som gjort för mycket.

Samordnarna som kritiseras återges ibland som stridande aktörer som försöker ta över möten och alltför starkt driva användning av samordnarnas arbetsverktyg, *den skriftliga överenskommelsen*, under mötena. Den skriftliga överenskommelsen beskrivs av en del intervjuade som överflödig.

Samordnarrollen och meningen med projektet

Samordnarens roll kan framstå som tydligt på papperet. I direktiven från projektledningen framgår vad samordnarna bör göra (och inte göra) att till exempel tillämpa frågans makt och vara ett språkrör för eleven. Men i materialet för denna undersökning är otydlighet utgångspunkten.

De institutionsanställda känner inte till och är osäkra på samordnarens roll och projektets syfte. Vanliga frågor som ställs är: Vad är meningen med projektet? Vad är syftet? Varför kallas projektet Motverka Våld och Gäng?

Samordnarens utformning av arbetet växer fram under projektets gång och då får samordnaren en betydelse. Definitionerna och uppgifterna ges inte genom att man läser på i projektets dokument eller för att man frågar projektledningen utan det sker i samspel med konkreta samordnare som då visar vad de gör och kan göra. Projektets praktiska betydelse skapas i själva den sociala processen.

Genom dessa erfarenheter skapas en bild av en önskad respektive en oönskad samordnare. Den önskade samordnaren ger praktisk hjälp, är insatt, strukturerar möten, kan vinnas över i koalitioner. Den oönskade samordnaren är alltför engagerad, okunnig, forcerad, stresskapande, kontrollerande eller socialt klumpig.

Rollbeskrivningen beträffande samordnarna formas gärna av institutionspersonalen genom jämförelser där man balanserar mellan det positiva och negativa. I den tidsmässiga jämförelsen finner vi exempel från dåtid, nutid och framtid i utvärderingen av samordnarna. Den negativa beskrivningen av dåtiden neutraliseras ofta genom den positiva beskrivningen av nutid och framtid.

De olika beskrivningarna av samordnare jämförs och på så sätt återställs balansen i berättelsen.

I beskrivningen av samordnaren och dennes roll framställs samordnaren som en social skapelse och inte en produkt av projektets idé. Idéen uppfattas snarare som *diskursivt otydligt* (när den uppfattas som vagt formulerad) och *organisatoriskt otydligt* (när man undrar vem som gör vad i vårdkedjan). De institutionsanställda formulerar (”ritar upp”) en tydligare samordnarroll som de bygger på när de talar om sina ”vanliga” akuta problem som exempelvis socialtjänstens tröghet.

6. REFERENSER

Arneng, Malin (2006) *Årsrapport ADAD 05. Ungdomar som skrivits in på särskilda ungdomshem under år 2005. Tabeller.* Stockholm: Statens Institutions Styrelse 2006:4.

Armelius, Bengt-Åke; Bengtzon, Sara; Rydelius, Per-Anders; Sarnecki, Jerzy; Söderholm Carpelan, Kerstin (1996) *Vård av ungdomar med sociala problem – en forskningsöversikt.* Stockholm: Statens institutionsstyrelse och Liber Utbildning.

Baruch, Geoffrey (1981) *Moral tales: parents` stories of encounters with the health professions.* Sociology of Health and Illness. Vol. 3, No 3, 275-295.

Basic, Goran; Thelander, Joakim och Åkerström, Malin (2009) *Vårdkedja för ungdomar eller professionella? En processutvärdering av projektet ”Motverka våld och gäng”.* Stockholm: Statens Institutionsstyrelse 2009:5.

Basic, Goran (2009b) *Uppskattning, kritik och förväntan - i ungdomars berättelser om ett samarbetsprojekt i ungdomsvården.* Lund: Network for Research in Criminology and Deviant Behavior 2009:2.

Basic, Goran (2009a) *Vi är fortfarande kompetenta! Röster från socialtjänsten om ett samarbetsprojekt i ungdomsvården.* Lund: Network for Research in Criminology and Deviant Behavior 2009:1.

Caplow, Theodore (1968) *Two against one. Coalitions in triads.* New Jersy: Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs.

Collins, Randall (2004) *Interaction Ritual Chains*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.

Dingwall, Robert (1977) *”Atrocity Stories” and Professional Relationships.* Sociology of Work and Occupations. Vol. 4, No 4, 371-396.

Emerson, Robert M. Fretz, Rachel I. Shaw, Linda L. (1995) *Writing Ethnographic Fieldnotes.* Chicago: The University of Chicago Press.

Gubrium, Jaber F. & Holstein, James A (1997) *The New Language of Qualitative Method*. New York: Oxford University Press.

Holstein, James A & Gubrium, Jaber F. (1997/1998) ”Active Interviewing” i *Qualitative Research. Theory, Method and Practice.* Silverman David (red). London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage.

Lipsky, Michael (1980) *Street-Level Bureaucracy. Dilemmas of the Individual in Public Services.* New York: Russell Sage Foundation.

Sallnas, Marie; Vinnerljung, Bo; Westermark, Pia Kyhle (2004) *Breakdown of teenage placements in Swedish foster and residential care.* Child & Family Social Work. Vol. 9, No 2, 141-152.

Sellerberg, Ann-Mari (1973) *Kvinnorna på den svenska arbetsmarknaden under 1900-talet. En sociologisk analys av kvinnornas underordnade position i arbetslivet*. Lund: CWK Gleerup Bokförlag AB.

Silverman, David (1997) *Interpreting Qualitative Data. Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction*. London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage.

Simmel, George (1902) *The Number of Members as Determining the Sociological Forum of the Group*. American journal of Sociologi. Vol. VIII, No 1, 45-46.

Sluten ungdomsvård – En uppföljning. (2002) Brottsförebyggande rådet, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen.

Snow, D. & Anderson, L. (1987) ”Identity Work among the Homeless: The Verbal Construction and Avowal of Personal Identities.” American Journal of Sociology. Vol. 92, No. 6, 1336-1371.

Åkerström, Malin (2006) *Doing Ambivalence: Embracing Innovation – at Arm's Length*. *Social Problems*. Vol. 53, Nr.1, 57-74.

Åkerström, Malin (2004) *Föräldraskap och expertis: motsättningar kring handikappade barn*. Stockholm: Liber.

Internet

http://www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=6918

http://www.stat-inst.se/document/regeringsuppdraget.pdf

http://www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=7133

http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/barn_ungdom/BBIC/

http://www.stat-inst.se/zino.aspx?articleID=7145

http://www.stat-inst.se/document/Samarbetsavtal_MVG.pdf